

Känslan av trygghet i barns vardag på institution

Litteraturstudie

Carina Svennblad

EXAMENSARBETE	
Arcada	
Utbildningsprogram:	Det sociala området (YH)
Identifikationsnummer:	8084
Författare:	Carina Svennblad
Arbetets namn:	Känslan av trygghet i barns vardag på institution
Handledare (Arcada):	Åsa Rosengren
Uppdragsgivare:	Barnvårdsföreningen (BF) i Finland r.f.
<p>Sammandrag:</p> <p>Enligt överenskommelsen i FN:s konvention om barnets rättigheter skall tryggheten beaktas i omständigheter, människorelationer, samspel och barnets upplevelse av trygghet skall tas i beaktande och byggas på i alla situationer. En barnskyddsplacering tas i bruk i den situation då barnets livsmiljö eller omvårdnaden av barnet är i direkt fara eller då barnets egna förfarande riskerar hans utveckling. I denna litteraturstudie behandlas barns upplevda känslan av trygghet i vardagen på institution i Finland. Syftet med litteraturstudien är att genom tidigare gjorda intervjuer som berör känslan av trygghet i barnets vardag på institution, stärka socialhandledarens förståelse av socialpedagogiska förhållningssättets och bemötandets betydelse i växelverkan med barnet. Studiens frågeställning är: <i>Hur kan socialhandledaren, på basen av barns berättelser, genom sitt arbetsätt stärka känslan av trygghet hos barn på institution?</i> Sammanlagt 3 vetenskapliga artiklar, 2 pro gradu - avhandlingar och 1 rapport, för Institutionen av hälsa och välfärd, har inkluderats i analysen. Teoretiska referensramen utgår från känslan av trygghet, socialpedagogiska förhållningssättet och bemötandet. Resultatet svarar på frågeställningen utifrån 3 teman: <i>sociala nätverkets betydelse, utveckla styrkor och lära sig livsfärdigheter och känslan av tillhörighet</i>. Resultatet belyser utmaningar och hur socialhandledaren kan genom att skapa känsla av trygghet stöda barnet till en stark aktör i sitt självständiga liv.</p>	
Nyckelord:	Känsla av trygghet, institution, barn, bemötande, socialpedagogik, Barnvårdsföreningen
Sidantal:	48
Språk:	svenska
Datum för godkännande:	

DEGREE THESIS	
Arcada	
Degree Programme:	Social Service
Identification number:	8084
Author:	Carina Svennblad
Title:	The sense of security in children's everyday life at an institution
Supervisor (Arcada):	Åsa Rosengren
Commissioned by:	Barnavårdsföreningen (BF) i Finland r.f.
<p>Abstract:</p> <p>According to the agreement in the UN Convention on the Rights of the Child, security must be taken into account in circumstances, human relations, interaction and the child's experience of security must be taken into account and built on in all situations. A child protection placement is used in the situation where the child's living environment or the care of the child is in immediate danger or when the child's own procedure risks her development. This literature study deals with children's experienced sense of security in everyday life at an institution in Finland. The purpose of the literature study is to strengthen the supervisor's understanding of the importance of the social pedagogical approach and treatment in interaction with the child through previous interviews that concern the feeling of security in the child's everyday life at the institution. The question of the study is: How can the social worker, based on children's stories, through his way of working strengthen the feeling of security in children in institutions? A total of 3 scientific articles, 2 master's dissertations and 1 report, for the Department of Health and Welfare, have been included in the analysis. The theoretical frame of reference is based on the feeling of security, the social pedagogical approach, and the treatment. The result answers the question based on 3 themes: the importance of the social network, developing strengths and learning life skills and the feeling of belonging. The results shed light on challenges and how the social worker can, by creating a sense of security, support the child into being a strong actor in his independent life.</p>	
Keywords:	out-of-care, sense of security, child, social pedagogic, Barnavårdsföreningen,
Number of pages:	48
Language:	Swedish
Date of acceptance:	

OPINNÄYTE	
Arcada	
Koulutusohjelma:	Sosionomi
Tunnistenumero:	8084
Tekijä:	Carina Svennblad
Työn nimi:	
Työn ohjaaja (Arcada):	Åsa Rosengren
Toimeksiantaja:	Barnvårdsföreningen (BF) i Finland r.f.
<p>Tiivistelmä:</p> <p>YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksen mukaan turvallisuus on otettava huomioon olosuhteissa, ihmissuhteissa, vuorovaikutuksessa ja lapsen turvallisuuskokemus on otettava huomioon ja rakennettava kaikissa tilanteissa. Lastensuojelun sijoitus otetaan käyttöön tilanteessa, jossa lapsen elinympäristö tai lapsen hoito on välittömässä vaarassa tai lapsen oma menettely vaarantaa hänen kehitystään. Tässä kirjallisuuskatsauksessa käsitellään lasten koettua turvallisuuden tunnetta arjessa suomalaisessa laitoksessa. Kirjallisuuskatsauksen tarkoituksena on vahvistaa turvallisuuden tunnetta lapsen laitos arjessa, vahvistamalla sosiaaliohjaajan ymmärrystä sosiaalipedagogiikan merkityksestä sekä kohtaamisen merkityksestä vuorovaikutuksessa lapsen kanssa. Tutkimuksen kysymys kuuluu: <i>Miten sosiaaliohjaaja voi lasten kertoman mukaan, työotteellaan vahvistaa lapsen turvallisuuden tunnetta laitoksen arjessa?</i> Analyysiin on valittu yhteensä 3 tieteellistä artikkelia, 2 pro gradu - tutkimusta ja 1 raportti terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle. Teoreettinen kehys perustuu turvallisuuden tunteeseen, sosiaalipedagogiseen lähestymistapaan ja kohtaamiseen. Vastaus tutkimuskysymykseen perustuu 3 teeman kautta: <i>sosiaalisen verkoston merkitykseen, vahvuuksien kehittämiseen ja elämäntaitojen oppimiseen sekä yhteenkuuluvuuden tunteeseen</i>. Tutkimustulos tuo esiin haasteita ja sitä, miten sosiaaliohjaaja voi luomalla turvallisuuden tunteen, tukea lasta vahvaksi toimijaksi hänen itsenäisessä elämässään.</p>	
Avainsanat:	Sijaishoito, instituutio, lapsi, turvallisuuden tunne, kohtaaminen, sosiaalipedagogiikka, Barnsvårds föreningen,
Sivumäärä:	48
Kieli:	Ruotsi
Hyväksymispäivämäärä:	

INNEHÅLL

1	Inledning.....	6
2	Bakgrund.....	7
2.1	Vård utom hemmet.....	10
2.2	Yrkesetik.....	12
2.3	Tidigare forskning	13
3	Teoretisk referensram	17
3.1	Socialpedagogiskt förhållningssätt.....	17
3.2	Bemötande	18
3.3	Trygghet och känslan av trygghet.....	20
4	Syfte och forskningsfråga.....	21
5	Metod.....	21
5.1	Identifiera relevanta källor	23
5.2	Urval av relevanta källor	24
5.3	Kartläggning av data.....	24
5.3	Ordna jämföra och sammanställa data	26
5.4	Forskningsetik.....	27
6	Resultat	28
6.1	Sociala nätverkets betydelse	28
6.2	Utveckla styrkor och lära sig livsfärdigheter	30
6.3	Att känna tillhörighet	33
7	Analys av resultat	38
7.1	Sociala nätverket.....	38
7.2	Utveckla styrkor och lära sig livsfärdigheter	39
7.3	Känslan av tillhörighet.....	41
8	Diskussion	44
8.1	Metoddiskussion	45
8.2	Fortsatt forskning.....	45
	Källor	46

1 INLEDNING

Enligt överenskommelsen i FN:s konvention om barnets rättigheter skall tryggheten beaktas i omständigheter, människorelationer, samspel och barnets upplevelse av trygghet skall tas i beaktande och byggas på i alla situationer. (Social och Hälsovårdsministeriet 2019)

Det finns tillfällen då föräldrarnas egna resurser inte är tillräckliga för att skapa trygghet. Detta kan bero på att föräldrarna har egna problem och tillkortakommanden som inverkar på föräldrarnas förmåga att se barnets behov. Exempel på sådana kan vara relationsproblem, sjukdom, missbruk, sociala problem. (Christensen et al. s.16)

En barnskyddsplacering tas i bruk i den situation då barnets livsmiljö eller omvårdnaden av barnet är i direkt fara eller då barnets egna förfarande riskerar hans utveckling. Stödåtgärder som finns att tillgå inom barnskyddets öppna vård bör även ha konstaterats otillräckliga. (Barnskyddslagen 13.4.2007/417, 40§)

Uppdragsgivaren för denna litteraturstudie är Barnvårdsföreningen i Finland. Barnvårdsföreningens Tölö barnhem ligger i närheten av Helsingfors centrum. Barnhemmet är ett hem för barn i åldern 9–17, som omhändertagits av barnskyddet och placerats utanför hemmet. Tölö barnhem är en hemlik miljö där personalen kan beakta barns och ungas individuella och mångsidiga behov. Barnhemmets vård och fostran bygger på trygga förutsägbara rutiner i vardagen. De centrala arbetsformerna är egenvårdarmodell, skolhandledning, stöd för självständighetsprocessen och strategiskt familjearbete där hela familjen beaktas. (Tölö barnhem 2020)

Då man behandlar trygghet och otrygghet kan man hänvisa till den trygghet som kommer utifrån eller den upplevda känslan av trygghet – eller förhållandet mellan dessa. I denna studie behandlas den upplevda känslan av trygghet. Att få känna trygghet är en mänsklig grundsträvan som tagits fasta på i många psykologiska inriktningar. Den upplevda känslan av trygghet går inte alltid i linje med den yttre verkligheten. Trots de yttre förhållandena är känslan av trygghet eller otrygghet verklig och inverkar på det alldag-

liga livet. Det omhändertagna barnet har sällan haft en trygg och god anknytningsrelation innan omhändertagandet. Fastän fosterhemmet eller institutionen klarat av att skapa förutsättningar för den yttre tryggheten tar det tid före den emotionella upplevelsen att förändras. (Niemelä 2000 s. 21–22)

Jag har jobbat på ett barnhem som handledare en tid och har lagt märke till att genom att vara den trygga vuxna som lyssnar och är genuint intresserad, skapas ett lugn hos barnet.

Syftet med studien är att genom tidigare gjorda intervjuer som berör känslan av trygghet i barnets vardag i på institution samt stärka socialhandledarens förståelse för bemötandets och socialpedagogiska förhållningssättets betydelse i växelverkan med barnet.

2 BAKGRUND

FN:s konvention om barnets rättigheter har beaktats i barnskyddslagen och barnskyddets kvalitetsrekommendationer. Tryggheten skall beaktas i omständigheter, människo- relationer och samspel. Barnets upplevelse av trygghetskänslan skall tas i beaktande och byggas på i alla situationer. Barnens rättigheter poängterar att trygghetsaspekter skall tas i beaktande speciellt med barn som lever i sårbara och utsatta situationer. Därmed bör barnskyddet fästa speciell uppmärksamhet vid barn som är placerade på institution och de som jobbar med barnen ska försäkra barnets trygghet. Barnet skall tryggas rätten att uttrycka sina åsikter, tryggas trosfrihet och rätten att idka kulturella seder utan att bli stämplad eller behöva vara rädd för att bli stängd ur gemenskapen. Barnets åsikter skall tas i beaktande enligt den förmåga hen har i sin ålder och utvecklingsnivå i behandling av hens ärenden. (Social och hälsovårdsministeriet 2019)

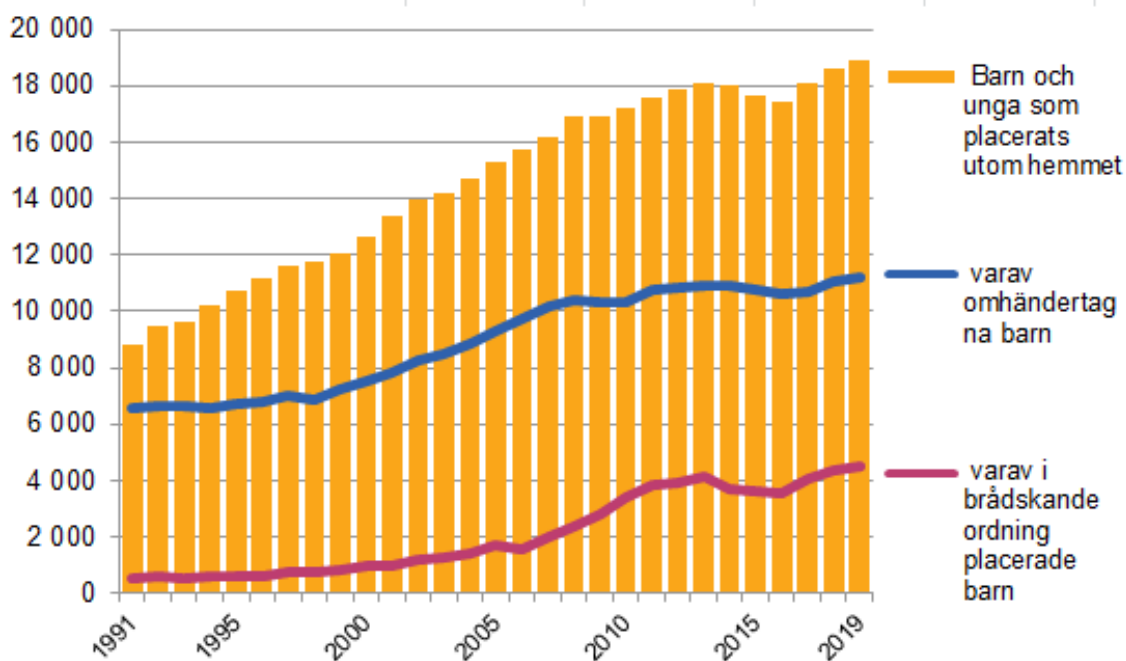
Barn som blir omhändertagna idag är äldre än tidigare och oftast i tonåren. Beklagligen betyder detta att de ofta levt länge i osäkra förhållanden och att deras problem är allt mera varierande och svåra. De har ofta neurologiska, psykiska, somatiska problem och många sjukdomar samtidigt, förutom att de allmänt har ett sämre hälsotillstånd än befolkningen överlag. Även om själva omhändertagandet av barnet är en traumatisk hän-

delse i sig, bör även minnas att barnet sällan haft en trygg och god anknytningsrelation innan omhändertagandet. (Sinkkonen 2015 s. 148,156)

Barnskyddet som en samhällelig verksamhet är tydligt inramad av lagstiftning vars centrala syfte är att skydda barn som är i behov av extra skydd och omvårdnad. Institutionsvård är en form av vård utanför hemmet som vårdar och fostrar omhändertagna barn som placerats i brådskande ordning eller barn och unga vars vård ordnas på förordnande av förvaltningsdomstolen, (49 § 1 mom.). (Barnskyddslagens 13.4.2007/417)

Statistiken visar att allt fler barn blir omhändertagna av barnskyddet. Under 2019 gjordes barnskyddsanmälningar om 85 746 barn. Antalet anmälningar ,156 200, ökade med 7 procent jämfört med 2018. År 2019 placerades 4522 barn brådskande, vilket var 4 procent mera än år 2018. Antalet omhändertagna barn, 11 178, låg på samma nivå som år 2018. Sammanlagt 52858 barn och unga var klienter inom barnskyddets öppna vård 2019. Detta antal minskade med tusen klienter (-4%), jämfört med 2018. I tabellen nedan kan man se att siffrorna så när som fördubblats under de senaste tio åren. (Institutionen för hälsa och välfärd 2019 s. Barnskydd 2019)

Figur 1. Barnskydd 2019

Figur 1. Barnskydd 2019 enligt Institutionen för hälsa och välfärd.

Det kan tidvis vara utmanande att vara förälder. De egna problemen och tillkortakommandena inverkar på föräldrarnas förmåga att se och svara på barnets behov. Exempel på sådana omständigheter kan vara relationsproblem, sjukdom, missbruk eller sociala problem (Christensen et al. s.16). Resurserna kan bli otillräckliga för att skapa och ge barnet en trygg uppväxtmiljö, en harmonisk och mångsidig utveckling samt ge det skyddet ett barn behöver för att trygga dess uppväxt. Barnskyddet strävar i första hand efter att förebygga barnets och familjens problem samt tillräckligt tidigt ingripa i problem som observerats. Öppna vården kommer in med stödåtgärder för att främja barnets gynnsamma utveckling och välfärd, stödja föräldrarna, vårdnadshavarna och andra personer som svarar för barnets vård och fostran och omsorg om barnet. (Barnskyddslagens 13.4.2007/417)

Barn och ungdom (6 §): Enligt barnskyddslagen är man ett barn tills man fyllt 18 år varpå man är ung fram till 20år. I denna studie kallas således även tonåringar för barn. Barnet omhändertas och placeras i vård utom hemmet om det finns brister i barnets omsorg eller uppväxtförhållanden som hotar att allvarligt äventyra barnets hälsa eller utveckling. Ett barn kan även omhändertas då barnet själv allvarligt äventyrar sin hälsa eller utveckling genom att använda rusmedel, genom en väsentligt brottslig gärning eller genom annat därmed likställt beteende. (Barnskyddslagen 13.4.2007/417, §40)

Om det är till barnets fördel att barnet omhändertas och placeras i vård utom hemmet skall så väl barnets – som vårdnadshavares och andra närstående personers åsikt höras och tas i beaktande. Enligt barnskyddslagen 20§ ska vid verkställande av barnskyddsåtgärd utredas barnets önskemål och dess åsikter tas i beaktande enligt barnets utveckling och förmåga. Barnets åsikt kan förbises enbart i sådana fall då det kunde äventyra barnets hälsa eller utveckling. Enligt samma lag skall ett barn som fyllt 12 år ges möjlighet att höras i ärenden som berör hen. Enligt 43 §:n inverkar den 12-åriges och äldre barns åsikt på om omhändertagandet. Om ett barn i denna ålder motsätter sig omhändertagning eller val av placeringsplats förflyttas beslutsfattandet till förvaltningsdomstolen.

Samma instans besluter i sådana fall då vårdnadshavarna eller ena av dem motsätter sig. (Pulkkinen 2018 s. 12)

Då bedömning om barnets bästa görs skall uppmärksamhet fästas vid hur olika åtgärdsalternativ garanterar barnet en harmonisk utveckling och välfärd samt fortgående och nära mänskliga relationer. Barnet skall ha möjlighet till förståelse, ömhet samt övervakning och omsorg i enighet med barnets ålder och utvecklingsnivå. Barnet skall ha möjlighet till en utbildning som motsvarar hens anlag och önskemål och en trygg uppväxtmiljö samt fysisk och psykisk integritet. Barnet skall få utveckla sin förmåga till självständighet, mogna till ansvarsfullhet och ges möjlighet att delta och påverka i frågor som gäller barnet själv samt språklig, kulturell och religiös bakgrund skall tas i hänsyn. (Barnskyddslagens 13.4.2007/417)

2.1 Vård utom hemmet

Det är barnets hemkommun som svarar för ordnandet av och kostnaderna för vården utom hemmet. Vård utom hemmet kan innebära en placering i öppenvården, brådskande placering eller omhändertagning. Syftet med vård utom hemmet är att trygga barnet en harmonisk utveckling och välfärd. Vården ordnas som familje- eller anstaltsvård eller på ett annat motsvarande sätt som svarar mot barnets behov. Undantagsvis kan det omhändertagna barnet placeras i sina föräldrars eller någon annan vårdnadshavares vård för högst sex månader, till exempel när barnets återgång till hemmet förbereds efter en placering utom hemmet. En placering inom den öppna vården (barnskyddslagen 37 §) verkställs om barnet och vårdnadshavaren godkänner placeringen och socialväsendet anser att det finns ett behov av en placering. Den brådskande placeringen verkställs om ett barn befinner sig i omedelbar fara enligt 40 § i barnskyddslagen. (Barnskyddslagens 13.4.2007/417)

Då man väljer platsen för vård utom hemmet bör särskilt uppmärksammas grunderna för omhändertagandet och barnets behov, upprätthållandet av barnets syskonförhållanden och andra nära mänskliga relationer samt kontinuiteten i vården (§50). En barnskyddsinstitution kan vara ett barnhem, ungdomshem eller skolhem samt andra med dessa jämförbara barnskyddsanstalter. Institutionen betyder för barnet dess vardag och förhopp-

ningsvis även ett hem. Barnskyddsinstitutionen är det ställen där vård av barn utom hemmet enligt barnskyddslagen samt placering som stödåtgärd inom öppenvården (37 §) kan ordnas. (Barnskyddslagen 13.4.2007/417)

Man strävar till en möjligast hemlik vardagen på institutioner. Förutom normal vardag har olika institutioner egna specialområden, särintressen och kompetensområden som tas i beaktande då man letar efter den lämpligaste platsen för barnet. Den typiska vardagen består av rutiner och dagsrytm eftersom dessa bidrar till förutsägbarhet, trygghet och känsla av livskontroll. För omhändertagna barn är redan den normala vardagen i sig rehabiliterande och att lära sig den regelbundna dagsrytmen tar tid och personalens resurser. Varje barn uppmuntras till hobby- och motionsverksamhet. Den individuella hobbyverksamhetens kartläggning är av stor betydelse ur en vård och rehabiliterings synvinkel. Målsättningen är att främja barnets välbefinnande som helhet och barnets fördelaktiga utveckling. För att nå en så hemlik miljö som möjligt är det vanligt att man håller fast vid så kallade hemma-kvällar då alla inneboende är hemma. Under hemma-kvällarna pysslar man tillsammans med målsättningen att barnen skall känna samhörighet i gemenskapen. (Institutionen för häls och välfärd 2020)

Aktivitetsverksamhet har visat sig vara ett bra sätt att arbeta med omhändertagna barn. Olika äventyrs- och aktivitetsupplevelser och erfarenheter är en bra utgångspunkt för rehabilitering av barn. Det är ofta vid dessa tillfällen man kommer åt även livets svåra känslöämnen. (Institutionen för hälsa och välfärd 2020)

Det bör finnas tillräckliga och sakliga utrymmen. Barnet skall ha möjlighet för ett tillräckligt privatliv och lugn egen tillvaro. På institutionen bör även finnas plats för samvaro med andra. Som målsättning är rymlig, trivsamt, hemtrevligt och tryggt miljö. (Barnskyddslagen 57 § - 60 §)

Med tanke på barnets balanserade tillväxt, lyckade resultat och kontinuiteten är det betydelsefullt att institutionen har ett samarbete med föräldrarna och socialmyndighetens samarbete med familjen och barnet. I de flesta institutionerna har man ett egenvårdar eller egenhandledarsystem. Egenhandledaren utses i samband med att barnet tas emot på institutionen. Egenhandledarens centrala uppgift är att ta emot barnet och stöda hen

att känna sig hemma, bilda sig en helhetsbild av situationen i nuet, den tidigare upp-
växtmiljön, hålla kontakt med myndighetsnätverket och bygga upp en vardag för barnet
på institutionen. (Institutionen för hälsa och välfärd 2020)

Barnets angelägenheter diskuteras under många möten, som varierar institutionsvis. De
mest typiska är möten där man går igenom barnets vardagliga situationer. På basen av
rapporter och möten görs planen för vård och fostran. Möten hålls även med barnets
föräldrar och andra myndigheter. (Institutionen för hälsa och välfärd 2020)

2.2 Yrkesetik

Den professionella identiteten påverkas av de roller och rollkonflikter som det vardag-
liga arbetet medför. En klassiker i rollkonflikt inom socialvården är mellan rollerna som
hjälpare, fostraren som ställer krav och kontrollanten. Rollkonflikt kan också upp-
komma då man ska godta klientens livsstil eller då man försöker förändra klientens liv.
Bör klientens självbestämmande vara helt avgörande eller bör handledaren ibland utöva
påtryck? Borde det finnas inslag av tvång? Rollkonflikter berör naturligtvis etiska frågor
och bedömningen i sådana konflikter kan hänvisas till etiska värden och normer.
(Blenberger 2005 s.165)

Yrkesetisk beredskap, mognad och övervägande är en betydelsefull del av socialhandle-
darens yrkeskunskap. Talenia lyfter fram människovärdet, de mänskliga rättigheterna
och sociala rättvisan som den centrala yrkesetiken inom sociala arbetet. Genom yrkes-
etiken vill man främja förverkligandet av människans goda liv och beaktandet av etiska
verksamhetssätt är en del av professionaliteten. Yrkesetiken är ett begrepp som syns i
allt man gör inom etiken och är bredare än lagen. Att reflektera över och upprätthålla
betydelsen av socialvårdens viktiga värderingar är en del av professionen. Etiska princi-
per lyfter fram värderingar som i den praktisk verksamheten blir till handlingar. Ef-
tersom socialvårdens målsättning är att hjälpa människor samt minska brister och li-
dande, stöter kraven inom den etiska yrkesverksamheten på utmaningar som hör ihop
med samhälleligt maktutövande, ledarskap samt politiken. Yrkespersonen i socialvården
bör kunna utvärdera verksamhetssättet i sin organisation och organisationen skall sätta
mål för verksamheten. (Yrkesetiska nämnden 2018 s. 7)

Ett av ETENE:s viktig etiska princip är att skydda barndomen. Genom att skydda barndomen skyddar man även ungdomen och vuxendomen. Yrkesverksamma inom social- och hälsovården bör särskilt uppmärksamma metoderna för ett tidigt ingripande. Problemet i barns och ungdomars liv blir svårare och mer omfattande interventioner behövs ju senare man tar itu med problemen. De mest utsatta belastas i vårt prestationsbaserade samhälle då kraven på barn och ungdomar ökar. Ökade skillnader i levnadsstandarden för olika samhällsgrupper har upplevts under de senaste åren. Det finns allt fler barn och ungdomar som lever i fattigdom, medan andra lever i överflöd. Ungdomar och familjer saknar ofta stöd från mor- och farföräldrar. Barn och ungdomar blir oftare föremål för barnskyddsåtgärder. Barnens och ungdomarnas förändringar i livsmiljön förpliktigar vuxna att ständigt utvärdera och utveckla sitt agerande på ett sätt som främjar barnen och ungdomarna goda och trygga uppväxt. (Riksomfattande etiska delegationen inom social- och hälsovården 2014 s. 46)

2.3 Tidigare forskning

Litteratursökningen för tidigare forskning har gjorts på Arcada Libguids databas Julkari. Alla valda artiklar är finska som beskriver omhändertagna barns situation i Finland, i en tidsram 2010–2020. Artiklarna är Peer- Review granskade och tillgängliga i full text. Sökord som användes var: *sijaishuolto*, *huostaanotto*, *lastensuojelu*, *hyvinvointi*, *emotionaalinen turvallisuus*, *lasten subjektiivinen hyvinvointi*, *lasten kokemukset*, *kokemus-asiantuntija*, *nuori*, *lapsi*, *turvallisuudentunne*, *turvallisuus*. En utförligare beskrivning av sökprocessen finns beskriven under metod rubriken.

Då barnet omhändertas träder samhället in i privata föräldraförhållanden genom att placera barnet från föräldrarnas omedelbara fostran och omsorg till en offentlig fostran och omsorg. Detta kan ske i gemensam förståelse – vilket är vanligt i Finland- eller så att föräldrarna eller barnet (i 12 års ålder) motsätter sig beslutet om omhändertagandet. Föräldrarelationen och vardagens umgänge förändras då barnet inte bor med föräldrarna utan träffas enligt överenskommelser. Barnets miljö kan även förändras, barnet kan vara tvungen att byta skola och deltagande i tidigare hobbyn kanske inte längre är möjligt på

grund av avståndet till institutionen. Omhändertagandets inverkan utsträcker sig i bredare räckvidd där övrig familj, släkt och vänner blir berörda. Beslut som berör omhändertagandet har undersökts men oftast ur professionellas perspektiv. Fastän det generellt tas fasta på betydelsen av barncentrerat arbete och barns delaktighet tar forskning flyktigt fasta på barns upplevelse i omhändertagandet. Under de senaste åren har intresset för föräldrarnas erfarenheter vuxit. Den tid då barnet varit placerat har forskats ur ett bredare perspektiv där barn, föräldrar, aktörerna på institutionen samt socialarbetare blivit hörda. (Helavirta et al. 2014 s. 288, 291)

Eronen Tuija tar fasta på hur den tid man varit placerad på barnskyddsinstitution avspeglar sig i berättelser där tidigare omhändertagna barn berättar hur livsberättelsen formats på basen av erfarenheten. I den första delundersökningen var intresset riktat mot barnskyddet och speciellt de känslor erfarenheten väckt. Skam och andra känslor behandlades i självbiografier från nutid till det som en gång var. Mångfalden av känslor i sociala sammanhang berättades ur en subjektsposition som berättaren byggt upp för sig själv för att lättare kunna berätta. Känslorna som glädje, sorg, skam, skuld känsla, skrevs ut i berättelserna genom metaforer och metonymier och i strukturen av texten. Känslan av skam beskrivs i dialoger och berättelser om livet i sociala sammanhang. Berättarna går in i olika subjektspositioner som exempel den mobbade, letaren, den förnöjsamme. De olika rollerna behandlade skam i olika former. Letaren kände stort motstånd och hat i att bli stämplad. I en del av berättelserna hade ingripandet av barnskyddet befriat barnet från känslan av skam. Letarens skam berörde isolerande, förminskande och materiella förhållanden där hen hade varit tvungen att försvara sig. De förnöjsamma berättade om relationer där skammen inte identifierade livet. De upplevde skam i episoder. I den rikas subjektsposition framkom skam som genans och samvetskval som fungerat som grund för befriande uppgörelse. Sociala förhållanden framkom i undersökningen som viktigare än de yttre faktorerna samt den roll man kunnat bygga upp för sig som barn eller ung. (Eronen 2012 s. 85–89)

Eronen undersökte även genom att lyssna till äldre personers berättelser om det liv de levt i sin barndom på barnhem. Begreppet av berättelsen som begrepp tar fasta på så väl att minnas som att berätta. Bägge justeras av den narrativa tillämpningen och omgivningen. Eronen säger det faktum att hon nått i huvudsak äldre personer till undersök-

ningen beskriver hur beskrivbart i det levda livet på barnhem är i berättelse. Den gångna tiden gav distans i vad som hänt och varit och det blev lättare att berätta samt gav nya perspektiv i upplevelserna. Tidsdistansen till barndomen möjliggjorde en granskning av barnhemmets betydelse från olika genomlevda åldersfaser och olika omgivningar ur ett nutida perspektiv. Tidsdistansen till barndomen kunde ställvis nästan helt bli bortglömd då lukter, smaker och ljud med sina känslor dök in i förnimmelsen. Analysen av självbiografiska berättelserna tog fram fyra starka narrativa dimensioner. I berättelser om barnhemmet som den gångna tiden trogen och det egna överlevandet, som en del av familjens och släktens berättelse, som orsak till att man inte klagat idag, som i denna studie betonades av skammen. Det är svårt att berätta om minnen från den tid man bott på barnhem men varje dimension belyser på sitt vis berättade minnen som möjligheter och begränsningar. (Eronen 2012 s. 92)

Törrönens och Vauhkonens (2012) undersökning beskriver finländska ungas erfarenheter från den tid de blev självständiga efter placeringen i vård utom hemmet. De unga har velat delta i undersökningen på grund av sitt intresse att få vara med och utveckla verksamheten i vård utom hemmet och sprida budet till andra till andra som är placerade i vård utom hemmet. Man vill uppmuntra unga att lita på sig själ, vid behov be om hjälp och att redan under vistelsen lära sig färdigheter som behövs för ett självständigt liv. Undersökningen är skriven av vuxna som på basen av analys av intervjuer varpå man diskuterat resultatet med unga. I intervjuerna lyfts fram självständighetsprocessens fröjd och glädje samt ensamheten och rädslan som kan skifta med de positiva känslorna. Den unga kan vara överraskad över den situation och saknaden av människor då man inser att man står ensam med sitt ansvar. Självständigheten kan skapa illusionen om att man står alldeles ensam med sitt enorma ansvar. Människan behöver andra människor kring sig för att må bra. Omhändertagna unga som blir självständiga kan känna sig mer erfarna än unga som bott enbart hemma. I samband med självständigheten har känslan av ansvarsfullhet vuxit då man blivit medveten om att man inte kan "dabba sig" och "yra på" som förut. De vet att man bör medvetet agera så att man inte kommer in i problem. De flesta av de intervjuade unga har känslan av att de kan sköta sina ärenden och sig själv. De negativa svaren beskriver för det mesta faror som kommer utifrån som att bli ensam, illa mående och svaga ekonomiska resurser. Positiva aspekter framstår som mentalt välbefinnande, ett gott bemötande, känslan av delaktighet och närheten av

vuxna som förstår sig på den unga. Det är uppenbart att då grundelementen är bra har den unga mentalt utrymme att tänka på sitt välbefinnande mera detaljerat i delaktighet och existens. Ur ett välbefinnandeperspektiv har den ekonomiska situationen en märkbar betydelse så som människorelationer och deras verksamhet stöder den ungas välbefinnande. (Törrönen & Vauhkonen 2012 s.100–101)

Man har i en undersökning gjord för Institutionen för hälsa och välfärd undersökt omhändertagna barns välbefinnande jämfört med barn och unga som bott hemma. Omhändertagna barn och unga bildar inte en homogen grupp men avviker en hel del från den grupp som bott hemma hos sina föräldrar. Omhändertagna barnens och ungas situation skiljer sig i individuella faktorer, familjerelationer och i den familjens socioekonomiska ställning. Stor del av omhändertagna barn och unga är dock nöjda med sitt liv. Psykologiska utmaningar framkommer oftare än hos dem som bor med sina föräldrar. Omhändertagna barn och unga har utmaningar i skolgången och har upplevt mobbning samt blivit utsatta oftare för våld. (Ikonen et al. 2017 s. 1–8)

Omhändertagna barns institutionella stigar är tudelade. För majoriteten av omhändertagna barn byggdes upp en trygg stig med kontinuitet och välbefinnande. För majoriteten av de barn som blivit omhändertagna under året 2006 motsvarade omhändertagandet och placeringen deras behov och byggde upp olika riktningar i hur man klarar sig. Detta förminskar inte den oro som berör de barn som inte blivit delade resurser och tjänster som hade stärkt hälsan, välbefinnandet eller tryggheten. Omhändertagna barns institutionella stigar är varierande där det ”goda” och ”onda” fördelar sig på varierande vis. Längden på institutionella stigarna var varierande långa. Under den tid barnet var placerat i vård utom hemmet förändrades enligt socialarbetarna barnets situation heltäckande och märkbart bättre och tryggare. Barnet fick stöd i sociala relationer, stöd av föräldrar, skydds nätverket av bekanta samt släkten och barnet åtog sig studierna. Som hot framstod föräldrarnas och släktens problem samt hot i barnets personliga psykiska hälsa som barnets traumahistoria och barns avbrutna studier. Barnets omhändertagande och där på följda eftervårds insatser har i så gott som alla barns fall nått den önskade förändringen som motsvarat barnets behov. Denna förändring har man kunnat nå på grund av gott samarbete. En förändring som är resultatet av många människors arbetsinsatser där man strävat till att tillföra skyddsfaktorer och minska på riskfaktorer. (Eronen 2013 s. 77–79)

3 TEORETISK REFERENSRAM

I detta kapitel har jag valt att lyfta fram det socialpedagogiska förhållningssättet och vikten av ett gott bemötande i arbetet med omhändertagna barns känsla av trygghet. Förutom att barnskyddsinstitutionen är en lagstadgad institution är den en viktig del av den ungas livsberättelse där handledarens centrala uppgift är att vara den trygga vuxna i barnets vardag. Barnskyddets socialhandledare, som ofta är socionomer balanserar i sitt arbete med förordningar, principer och verksamhet samtidigt som hen jobbar på barnets individuella och värdefulla livsberättelse. Socialhandledaren kan genom det socialpedagogiska förhållningssättet i mötet med barnet skapa känslan av trygghet och därmed skapa förutsättningar för barnet att utveckla sina styrkor, bygga på människorelationer och känna delaktighet.

3.1 Socialpedagogiskt förhållningssätt

Nivala & Ryyänen (2019) skriver att den socialpedagogiska institutionsfostran poängterar socialpedagogiska förhållningssättet, gemenskapens fostran, och att stöda barnets tillväxt till en medlem i samhället. Institutionens arbetare ses i första hand som fostrare och förhållandet till barnet som pedagogiskt istället för att utgå från anknytningen. Detta betyder att barnet skall bemötas som en unik individ, genom att man ser möjligheterna och stöda i utvecklingen, behandla upplevda händelser, lära sig tillsammans livsfärdigheter och stöda tillväxten i sin helhet mot självständig och autonomisk verksamhet. Förhållandet mellan barnet och fostraren bör grunda sig på kontinuitet, vara målinriktat och basera sig på fostrarens ansvar om barnets välbefinnande och utveckling. Den socialpedagogiska fostraren stärker barnets aktörskap som till exempel förmågan att göra beslut som behövs eller beslut som rör vardagen eller framtiden. Fostraren hjälper barnet att ta riktning mot ett självständigt liv och se sina egna rättigheter och möjligheter i samhället men väcker även ett kritiskt förhållningssätt i förhållande till samhället. Det är speciellt viktigt att stöda den heltäckande utvecklingen och lyfta fram potential och förändringmöjligheter med barn som växer upp på institution, eftersom institutionen som omgivning kan leda till att man ser framtiden i ett snävare perspektiv. Den socialpedagogiska inriktningen kan verka parallellt med eller komma med tillägg i den terapeutiska inrikt-

ningen. Då poängteras speciellt den socialpedagogiska fostran i en bredare utsträckning. (Nivala & Ryyänen 2019 s. 292)

Cederlund & Berglund (2018) skriver att den systemteoretiska förståelseramen i socialpedagogiken som ett synsätt som sätter fokus på relationers betydelse. Relationer som de närmaste människorna runt barnet och som till det omgivande samhället i form av skola, fritidsaktiviteter kamrater med mera. Särskilt poängteras familjen och betydelsen av föräldrarnas delaktighet i barnets situation. Detta leder till att institutionsplacering kan följas upp med stöd i hemmet. (Cederlund & Berglund 2018 s.37)

Nivala & Ryyänen (2019) skriver att socialpedagogikens allmänna uppgift är att stöda varje individ i dess sociala tillväxt i dess samhälle som en samhällelig medlem. Socialpedagogikens andra, aningen snävare uppgift är den speciella uppgiften, det pedagogiska mötet med människor vars liv är hotat eller påverkade av speciella behov, risker, sociala problem och allmänt sämre samhällelig ställning. Målsättningen är att förebygga problem och sämre ställning, lindra och reparera genom pedagogiskt stöd och samhällelig påverkan. Socialpedagogiken förstås i första hand som det sociala arbetets pedagogik som forskar mångformig social missgynnsamhet. (Nivala & Ryyänen 2019 s. 56–57)

3.2 Bemötande

Blennberger (2005) skriver att socialhandledarens bemötande av barnet kan vara helt avgörande för barnets känsla om livet och tilliten. En omedelbar och personlig relation i barnets angelägenheter gör kontakten både emotionellt och materiellt kännbar för barnet. Blennberger beskriver ett förslag på bemötanderepertoarer: *Respekt* står för hållning av artighet, hänsyn och ibland även aktning. Med respekt för den andra personen kan handledaren ha en hållning av värdighet, av saklighet, opartiskhet och tydlighet. I *jämlikhet* möts barnet och handledaren utifrån olika villkor och står således inte i ömsesidig relation. Det kan delas uttryckas som asymmetri i skillnaden i frågan om makt och position i systemet och dels som en känsla knuten i sådana skillnader. I asymmetriska relationer är det speciellt viktigt att ha en hållning till den andra som till en likvärdig person. *Vänlighet* ligger nära begreppet generositet, den viktiga mänskliga värmen. *Tillit* bör vara normen i bemötandet även i situationer då den inte är relevant. En tillit i hela

handläggningen kan inte vara en norm eftersom det i vissa tillfällen bör göras kontroller. *Empati som uppmärksamhet* och *empati som medkänsla*. Intresse och lyhördhet är avgörande för bemötandets karaktär. Genom uppmärksamheten signaleras intresset av den andra personen. Genom empatisk lyhördhet kan vi ana vilket bemötande som är relevant inför den situation det gäller. I den empatiska förståelsen är de två viktiga komponenterna den intellektuella och den känslomässiga. Distinktionen mellan uppmärksamhet och empati och empati som medkänsla motsvarar inte skillnaden mellan dessa två sidor i empatin. *Stöd* och *uppmuntran* har en mer utåtriktad karaktär och ger socialhandledaren en mentorroll. Det är vanligt att det förutsätts vänlighet och empatisk uppmärksamhet fastän empati som medkänsla inte förutsätts. *Konfrontation och kritik* aktualiserar i bemötandet frågan om moralism i socialt arbete. *Humor och lätthet* behövs i bemötandet som signaler och uttryck av avspändhet som ger bemötandet ljusa toner och ser tillvarons komiska dimensioner. (Blennberger 2005 s.376–382)

I det dialogiska bemötandet i socialpedagogiken poängteras ofta kontakten i känsloni-vån, delade känslor och tillåtelse av anknytning i det socialpedagogiska förhållandet. För att framhäva denna känslaspekt används metaforen *huvud, hjärta och hand*. Enligt den grundar sig den socialpedagogiska verksamheten på tankeverksamheten, kunskapen och teorierna som är huvudet även på att lyssna på hjärtat/ känslorna. Tillsammans med den socialpedagogiska anknytningen är empati ett viktigt känsloelement gentemot de människor man jobbar med. Empatin står som grund för att förtroendet kan utvecklas i relationen. Socialpedagogen bryr sig om de människor hen arbetar med, är närvarande i bemötandet för att stöda på bästa möjliga sätt människans tillväxt och välbefinnande. Tredje elementet hänvisar till att det betydelsefulla socialpedagogiska arbetssättet inkluderar olika typer av verksamhet, göra tillsammans och kreativitet. Huvudet, hjärtat och händerna beskriver socialpedagogikens omfattning. Förutom att socialpedagogen utför sitt arbete som en hel person, möter socialpedagogen människan som en helhet som tänker, som ett tänkande och agerande subjekt, som lever i en viss tid, plats och som en del av ett socialt nätverk som man strävar till att stöda heltäckande. I det dialogiska socialpedagogiska begreppet ingår mycket mera än ett sätt att bemöta människor och stöda hens tillväxt och förutsättningar för ett gott liv. Socialpedagogiska aktören bygger med hjälp av detta ett humanare samhälle där ingen människa hindras från att växa som människa. (Nivala & Ryyänen 2019 s. 191–193)

3.3 Trygghet och känslan av trygghet

Känslan av trygghet skapas genom den förutsägbara tillvaron som bygger på villkorslös kärlek och kontinuitet i nära relationer. Detta förutsätter att föräldern genom sin närvaro visar barnet vilken värld barnet kommit till. Sociala faktorer som ekonomi, hälsa och boende bidrar till att skapa trygghet. (Christensen et al. 2009 s.16)

Gränser skapar trygghet. Gränser är nödvändiga för att barnet skall förstå konsekvenserna av sin handling. Att sätta gränser är att skydda från faror både kortsiktigt och långsikt. Det känns inte alltid trevligt eftersom det innebär att man hamnar i konflikt och lägger föräldraskapet på prov. Gränser ger även möjlighet för barnet att träna sig i att ta ansvar i olika situationer. Det är alltid föräldrarna som har det yttersta ansvaret för barnet fram till 18 års åldern, även om barnet är omhändertaget. (Christensen et al. 2009 s.17)

Barnet behöver under sin uppväxt föräldrar och andra vuxna som följer med i barnets utveckling. Vuxna som vägleder barnet under sin utveckling till vuxenvärlden. Barnet pendlar i sin utveckling mellan beroende och oberoende, mellan att vara nära sina föräldrar och viljan att ta avstånd från dem. Barnet behöver känna att jag är älskad av mina föräldrar och de kommer inte att överge mig oavsett hur illa jag uppför mig. De finns alltid där för mig oavsett hur arga, besvikna eller ledsna de än är. (Christensen et al. 2009 s. 16)

Människan styrs av två grundläggande existentiella drivkrafter, att komma andra människor nära och att utveckla en egen identitet. Dessa livsbehov kan förstås utifrån ett anknytningsteoretiskt perspektiv. Tidiga anknytningsmönstret är i kontakt med barnets känsloreglering, sociala interaktionen, minnet, utveckling av språket och självkänslan. (Tuovila 2008 s. 33)

Med begreppen trygghet och otrygghet kan man hänvisa till den objektiva tryggheten som står för det som kommer utifrån, den subjektiva trygghetskänslan som står för inre känslan av trygghet – eller förhållandet mellan dessa. Att få känna trygghet är en

mänsklig grundsträvan som man tagit fasta på i många psykologiska inriktningar. Niemelä skriver i sin bok att trygghet har betraktats som ett grundbehov av bland annat Maslow (1987), Alderfer (1972), Riihinen (1979). Att tillfredsställa behoven är grunden till välbefinnande och enligt den behovsteoretiska uppfattningen är människan dynamisk i sin strävan att tillfredsställa sig själv och sina behov. Människan mår bra då hon får tillfredsställa såväl sina materiella som mentala behov. Den inre känslan går sällan i linje med den yttre verkligheten. Trots de yttre förhållandena är känslan äkta och inverkar på det vardagliga livet. Hos det placerade barnet har den upplevda känslan av trygghet uppkommit i en omgivning där man inte lyckats skapa förutsättningar för den yttre tryggheten. Fastän fosterhemmet eller institutionen klarat av att skapa dessa förutsättningar tar det tid före den inre upplevelsen förändras. (Niemelä 2000 s. 21–22)

Den upplevda känslan av trygghet kan undersökas ur ett identitetsperspektiv där både identitet och trygghet inverkar på varandra och beskriver personens relation till världen. Trygghetskänslan skapas av personens inre uppfattningar. Livets olika upplevelser och erfarenheter skapar småningom en inre värld som är en unik tolkning av det upplevda livet. (Niemelä et al. 2000 s. 61–75)

4 SYFTE OCH FORSKNINGSPRÅGA

Syftet med min scopingstudie är att genom tidigare gjorda intervjuer som berör känslan av trygghet i barnets vardag på institution samt stärka socialhandledarens förståelse för bemötandets betydelse i växelverkan med barnet.

Hur kan socialhandledaren, på basen av barns berättelser, genom sitt arbetsätt stärka känslan av trygghet hos barn på institution?

5 METOD

En scopingstudie är en form av allmän litteraturstudie där man kartlägger relevant litteratur. Syftet är att snabbt kartlägga nyckelbegreppen som ger stöd för det valda området, de huvudsakliga källorna och tillgängligt material, inklusive den så kallad grå litteraturen (inte Peer Review granskad). Jag valde att genomföra en scopingstudie eftersom

området är tämligen utforskat. Tidigare undersökningar har tagit fasta på professionellas och föräldrars erfarenheter. Studier som tar fasta på barns upplevelser om vardag på institution är tämligen nytt. Genom att inkludera pro gradu – avhandlingar som inte är Peer Review granskade får jag in en bredare mängd material. Barns trygghet på institution är ett socialt område som berör känslor och är därmed svårt att genomföra randomiserade systematiska studier. Ytterligare ett skäl var att studien skulle utgöra underlag för konkret samverkan med professionella inom barnskyddets institutionsvård av en verktygslåda för att stärka den upplevda känslan av trygghet hos unga. Därför var det intressant att även känna till både vetenskapligt och annat material. (Arksey & O'Malley 2002 s. 21)

Metoden ger en överblick över den tillgängliga litteraturen och underlättar därmed en kartläggning det valda området. Metoden lämpar sig bäst för komplexa forskningsområden eller områden som inte tidigare utforskats. Systematisk översikt beskrivs som ofta som den metod som har väl definierade forskningsfrågor med en tydlig forskningsdesign medan en scopingstudie tenderar att omfatta ett bredare område där många olika typer av studier kan ingå. Den systematiska översikten besvara ofta precisa frågor emedan en scopingstudie inte bedömer kvalitén på inkluderade studier. (Arksey & O'Malley 2002 s. 21)

Metoden utvecklades ytterligare av bland andra Levac (2010). En scopingstudie kan ge överskådligt material i ett ämne och kan därmed underlätta beslutsfattares och praktikers arbete. Genom metoden kan kunskapsgap i forskningen identifieras. Nackdelar är bland annat risken för att missa relevanta källor på grund av databasval, språk eller begränsning i tid, att tillvägagångssättet inte medger detaljstudier och att metoden inte tar hänsyn till kvaliteten på de inkluderade studierna. Levac lägger vikt på betydelsen av en tillräckligt bred forskningsfråga som ligger som utgångspunkt för studien samt definiera nyckelbegrepp och identifiera ett tydligt syfte med studien som en vägledning i sökprocessen. (Levac et al. 2010 s.7–8)

Forskarna identifierade sex olika steg i en scopingstudie där det sista steget, konsultationen, beskrevs som frivilligt: identifiera forskningsfrågan/ vilket område behöver utforskas, identifiera relevant data/källor genom sedvanliga sökningar i databaser, refe-

renslistor, urval av relevanta källor, kartläggning av data från relevanta källor, sammanställning av data och i vissa fall konsultation. Tillämpning av dessa steg ses i följande avsnitt. (Arksey & O'Malley 2002 s. 21)

5.1 Identifiera relevanta källor

Kriterier för att inkludera litteratur i studien var artiklar rapporter och annat material (inklusive grå litteratur) som är i huvudsak tryckt från en tidsintervall 2010–2020. Den nya barnskyddslagen kom ut i Finland 2007 och intresset är riktat på hur barn upplever under den nya barnskyddslagen upplevt sin känsla trygghet på institution. Målgruppen, valde jag för enkelhetens skull, enligt lagen som säger att barndomen tar slut vid 18 ålders åldern. Detta utesluter inte hur dessa barn upplevt under sin tidigare ålder, eftersom tidigare upplevelser lagt sina spår i individen. En del av de intervjuade är äldre än 18 under intervjus tillfället men deras upplevelser baserar sig på den tid de varit placerade, före 18 års ålder. Begränsningar: Full text/ Peer Review/ Academic journal/ Finland

Av följande tabell (Tabell 1.) framgår i vilka databaser sökningen är gjord, sökorden och antal artiklar, avhandlingar samt rapporter som bedömts till möjliga relevanta. Tabellen är mest riktgivande, eftersom processen inte är linjär.

Tabell 1. Sökord på databaser.

Databas	Sökord	Antal
Ebsco host	"young people's perspective" or "young people" or youth or child and "sense of security" or secure and "foster care" or "out-of-home care" and Finland	-
Julkari	sijaishuolto, lastenkoti, laitos, huostaanotto, lastensuojelu, lapsi,	19

Google	”lasten kokema turvallisuuden tunne lastenkodissa, emotionaalinen turvallisuus”	14
Manuellt	sijaishuolto, lastenkoti, turvallisuus, kokemukset, lapsi	2

5.2 Urval av relevanta källor

Processen är inte linjär och genomläsning av abstract av artiklar som valts bort på ett tidigt stadium innebär också att artiklar lades till studien för genomläsning (Levac et al. 2010 s.7).

Det visade sig finnas väldigt lite forskning som tar upp ungas upplevelse av inre trygghetskänsla. Det finns mera forskning som tar fasta på den objektiva tryggheten. De artiklar som behandlade subjektiva tryggheten gick in på medicinska området eller hur man upplevt situationen då man blivit utsatt för våld av något slag.

Genom manuell sökning, det vill säga genom att söka i litteratur och referenslistor till redan utvalda artiklar och rapporter hittade jag ny litteratur, olika avhandlingar och relevanta böcker och artiklar.

Pesäpuu är en organisation som består av erfarenhetsexperter som tidigare varit placerade på institution. På Pesäpuus hemsida hittade jag två Pro Gradu-avhandlingar som tycktes relevanta. Pro gradu-avhandlingar valde jag till mitt examensarbete för att få in fler intervjuer där man frågat barn och unga i Finland hur de upplever känslan av trygghet.

5.3 Kartläggning av data

Det fjärde steget i en scopingstudie innebär en kartläggning av vilken typ av data som finns tillgänglig i det material som valts ut för studien. (Arksey & O'Malley 2005 s. 21)

Tabell 2. Material som svarar på forskningsfrågan.

Forskare/Författar/ År	Forskning	Antal intervjupersoner
Valkonen& Pasanen 2012	Vetenskaplig artikel	9
Laakso 2019a	Vetenskaplig artikel	5
Laakso&Enroos 2016	Vetenskaplig artikel	17
Viitikko 2019	Pro Gradu	4
Jaanisalo 2020	pro gradu	33
Laakso 2019b	Rapport, THL	20

Tabell 3. Material i tidigare forskning

Forskare/Författar/ År	Artikel/ Rapport
Helavirta et al. 2014	<i>Bilden av omhändertagandet av barn i den finländska undersökningens sken</i>
Eronen 2012	<i>Barnhemmet, en del av livsberättelsen</i>
Eronen 2013	<i>Fem år efter omhändertagandet – Uppföljningsundersökning angående barns institutionsstigar.</i>
Törrönen&Vauhkonen2012	<i>Självständigheten som ett livsskede.</i>
Ikonen et al. 2017	<i>Omhändertagna barns och ungas hälsa</i>

5.3 Ordna jämföra och sammanställa data

Detta är det mest omfattande stegen i en scopingstudie och innebär att data sorteras i kategorier och teman för att göra en mer ingående analys möjlig. (Levac et al. 2010 s. 7)

I detta kapitel analyseras materialet genom en kvalitativ innehållsanalys eftersom den är tillämplig då texter skall tolkas. Detta förverkligas genom att läsa texten, fördjupa sig i materialet, samt identifiera och de likheter och olikheter som framkommer i materialet.

Utifrån detta lyfts det återkommande teman fram som därefter grupperas och synliggörs enligt olika kategorier. Denna forskning är beskrivande och kommer att ha en induktiv ansats som betyder att den utgår ifrån innehållet i texten. (Lundman & Hällgren Graneheim 2012 s. 159–167)

Då jag läste igenom materialet steg det fram många olika kategorier som jag sedan kombinerade till små helheter. Efter det delade jag upp dessa i huvudteman. En del av kategorierna går in i varandra och hade därmed kunnat placeras under ett annat tema.

Tema	Underkategorier
Sociala nätverkets betydelse	Familjemedlemmarnas betydelse. Flick- och pojkvännens betydelse Kamratstödet betydelse
Utveckla styrkor och lära sig livsfärdigheter	Skolans och hobbyns betydelse. Möjligheten att påverka. Att få undervisning och bli vägled. Frihet och möjlighet att påverka.
Känslan av tillhörighet/ delaktighet	Tillhörighet i gemenskapen. Tillhörighet i platsen. Bekanta och trygga element i omgivningen. Personliga föremål.

5.4 Forskningsetik

I genomförandet av litteraturstudien har jag följt de etiska principerna studenter på Arcada förbundit sig att följa. TENK, den nationella anvisningen med etiska principer för humanistisk, samhällsvetenskaplig och beteendevetenskaplig forskning samt ett förslag om ordnande av etikprövning i Finland. (TENK 2012)

Jag har i min studie försökt sträva till att återge på ett möjligast fullständigt sätt resultaten och placera dem i rätt sammanhang. Lika så har jag undvikit att använda resultat som tagits ur sitt sammanhang för att argumentera för något ur dess ursprungliga avseende. All information som samlats in under processen är tillgängligt för alla. (Jacobsen 2010 s.37)

Med tanke på att detta är en litteraturstudie har jag varit särskilt noggrann med att beakta att min erfarenhet som handledare på ett ungdomshem kan ha en inverkan på hur jag uppfattat och tolkat det insamlade materialet. Eftersom jag inte hanterat några personuppgifter och litteraturstudien inte inkluderar deltagare som måste bli informerade om sina rättigheter och därmed ingens integritet som borde skyddas behövde jag inte ansöka om forskningstillstånd av handledare eller en etisk kommitté. Däremot har jag i dokumentation och presentation, enligt Arcadas goda praxis (2019) iakttagit ärlighet, varit allmänt omsorgsfull och noggrann i undersökningen, dokumenteringen och presentationen av mina resultat samt i bedömningen av andras undersökningar och resultat. Jag har tillämpat dataanskaffnings-, undersöknings- och bedömningsmetoder som är förenliga med kriterier för forsknings- och utvecklingsarbete och är etiskt hållbara. Vid publicering av undersökningsresultaten har tillämpats den öppenhet och ansvarsfull kommunikation som karakteriserar akademisk verksamhet. Jag har tagit hänsyn till andra forskares arbete och resultat på ett korrekt sätt så att deras arbete respekteras och deras resultat tillmäts. Jag har planerat, genomfört och rapporterat undersökningen på ett sådant sätt som kraven på vetenskapliga metoder förutsätter samt tar hänsyn till etiken inom det egna yrkesområdet. (Arcada 2019)

6 RESULTAT

I detta kapitel har jag sammanställt barns upplevelser under sin tid som omhändertagna. Det är inte nog med att barnet är tryggt, där ingen fara hotar, hen ska även känna sig trygg i sig själv. Barn beskriver känslan av trygghet som trevligt, bra, som ett glatt och piggt tillstånd som känns i hjärtat. Barn berättar att tryggheten känns i kroppen som en avslappnad känsla. Tryggheten syns i barnets beteende. Barnet är glatt, känner förtroende i situationen, och tyr sig positivt till nya saker. (Laakso 2019b s. 40). Barnet är i behov av den vuxnas stöd då barnet är i trygghet men känner sig otrygg eller då barnet inte är i trygghet. En situation där barnet känner trygghet i en situation där hen inte är i trygghet kan tänkas oroväckande. (Laakso 2019b s. 34)

6.1 Sociala nätverkets betydelse

Jaanisalo (2020) skriver att barn beskriver på generell nivå det stöd mänskonnätverket givit. Det har varit viktigt för barn att i sina berättelser nämna personer som ställt upp som hjälp och stöd i barnets vardag. Barn har upplevt känslan av stöd och hjälp som dessa människor givit. (Jaanisalo 2020 s. 39).

”Jag ringer, sätter sms, besöker...”

Laakso (2019) skriver att det i hennes studie precis som i tidigare studier visar sig att omhändertagna barns familj sällan ser ut som den vanliga kärnfamiljen. Barnets familj kan bestå av ett fler tal olika personer och familjer som är bosatta på olika orter. Det är inte alltid klart var barnets hem är, eller att det är endast ett hem. Oberoende av situation är det viktigt för barnet att hålla kontakt med dessa familjemedlemmar. (Laakso 2019b s. 44)

På basen av barns berättelser sammanfattar Viitikko (2019) att barnets sociala nätverk kan vara stort men det viktigaste är att barnet har människor kring sig som kan stötta och förstå. Genom misslyckade människorelationer har barnet känt sig otryggt och av o stabilitet i livet. (Viitikko 2019 s. 48)

Samtliga intervjuade barn i Jaanisalos (2020) och Viitikkos (2019) studier hade minst en släkting som barnet upplevt viktigt. Det är av betydelse vilka dessa personer är. Förutom de biologiska föräldrarna framstår syskon och mor-, far-föräldrar som betydelsefulla i barnets liv. Personer som varit i barnets liv i olika livsskeden. (Jaanisalo 2020 s. 39, Viitikko 2019 s. 54)

Valkonen & Pasanen (2019) skriver i sin artikel att barns, som varit på intensivvårds institution positiva, upplevelsen av vården långt berodde på människorelationernas kvalitet till egenvårdaren, kamraterna eller föräldrarna. Vårdens positiva upplevelse poängterades i barns beskrivelser av utvecklingen och tillfrisknandet. Barnen beskriver kontakten till biologiska familjen vilket stärker skribenternas syn av vikten att stöda kontakten med familjen inom institutionsvården. (Valkonen & Pasanen 2012 s. 307)

En av flickorna i Jaanisalos (2020) studie beskriver tiden innan omhändertagandet där pappa framstår som den trygga vuxna då mamma inte varit kapabel att ge trygghet. Tiden innan föräldrarnas skilsmässa var fyllt av skrik och gråt. Trots detta upplevde flickan hemloven som ett avbrott i vardagen. Senare beskriver flickan att förhållandet till mamman förändrats och mor och dotter fann varandra och relationen blev närmare då flickan flyttat hem igen. Trots detta kunde flickan inte helt lita på eller ty sig till sin mor eftersom flickan vuxit upp som den som stöttat modern. Slutligen beslöt sig flickan att be om förlåtelse av modern för att hon inte kunnat ge modersrollen till modern och genom detta förändrades någonting. Genom flickans egna föräldraskap förändrades slutligen rollerna mellan mor och dotter. Äntligen kunde flickan ge modern möjligheten att vara den som tröstar och stöttar i deras relation (Jaanisalo 2020 s. 40–41)

Förutom föräldrar tar barn upp syskons och mor och farföräldrars roll. De beskrivs som betydelsefulla eftersom de är människor som gått tillsammans med barnet igenom olika skeden i livet. Eftersom dessa människor har varit med före-, under- och efter omhändertagandet skapar de känslan av det trygga och bekanta samt känslan av kontinuitet. Mor- och farföräldrar beskrivs som betydelsefulla. (Jaanisalo 2020 s. 42, Viitikko 2019 s. 48)

Viitikko (2020) skriver att förhållandet till hemmet och familjen framkom i barns berättelser som motstridigt. Kärleken och saknaden till familjen är tidvis stark och tillika vill man inte ha ett likadant liv som i den egna familjen. Unga känner besvikelse gentemot sina föräldrars handlingar och eftersom föräldrarna inte kunnat stå för goda rollmodeller. (Viitikko 2019 s. 48)

Som viktiga människorelationer nämns även vänner, kamrater och parrelationer. Vänskapens betydelse är stor i svåra situationer (Viitikko 2019 s. 51). Även pojkvänner framstår rätt ofta som viktiga personer i tonåren (Jaanisalo 2020 s. 64).

Kamratstöd är ett stöd som kom starkt upp i barns berättelser i Jaanisalos (2020) studie. Kamratstödet har givit barn något sådant som vuxna inte kan bidra med. Pesäpuus 101 berättelser beskriver ett kamratstöd där man genom sina berättelser uppmuntrar barn och unga att berätta om sig själv och det som varit. Genom berättelserna förmedlas budskapet om att barnet inte är ensamt om sina upplevelser. Vi är tillsammans, du och jag. En av flickorna beskriver Pesäpuus kamratstödet medlemmars gemensamma erfarenhet där samtliga barn upplevt svek och blivit övergivna. Hon upplever att de därför har lätt att förstå varandra. (Jaanisalo 2020 s. 47)

6.2 Utveckla styrkor och lära sig livsfärdigheter

Skola och hobby

I några berättelser tas upp möjligheten att överhuvudtaget ha en möjlighet att få koncentrera sig. Ett barn säger att omhändertagande gav en stabil och trygg livsomgivning, möjligheten att fokusera på skolgången och studierna samt resurser att utvecklas i livet och visa att jag kan vara olik mina föräldrar. Ett annat barn skriver att hen känner lycka av att vara bra i skolan och har vänner. Jaanisalo (2020) skriver att skolgången är en av de saker man inte tänker på före det uppstår utmaningar. Det är naturligt och normalt att ett barn inte klarar av att fokusera på skoluppgifter när barnet är bekymrat och uppmärksamheten går till att överleva i en otrygg livssituation. (Jaanisalo 2020 s. 53)

Betydelsefulla hobbyn framkommer centralt fram i några berättelser som det avgörande i den goda förändringen. Hobbyn beskrivs i barns berättelser som något som sker regelbundet, som representerar något eget och personligt, ännu en arena var man kan bli sedd och uppskattad. (Jaanisalo 2020 s.52)

Det framkommer i intervjun med barn att upprepade förflyttningar mellan institutioner har lett till avbrott i skolgången och hobbyn. Den unga berättar att hen inte har motivation att gå i skolan eller hobbyträningarna eftersom det ändå blir avbrutet på grund av förflyttningen till annan institution. (Laakso 2019a s. 10)

Att få undervisning och bli vägled.

Att få undervisning och bli vägled framkommer i några berättelser även som fostran av vuxna. Barnet har upplevt att den vuxna satsar på barnet genom att först ta reda på vad barnet kan för att kunna bygga på kunskapen. Barn skriver att meningen med undervisningen är betydelsen av kunskap som ger trygghet i framtiden. De säger att det är lättare att bli självständig och börja vuxenlivet om man lärt sig färdigheter i hur man klarar sig i livet. (Jaanisalo 2020 s. 42–43)

Upplevelsen av en trygg atmosfär skapas genom handledarens attityd mot barnet. Barn med funktionsvariation har upplevt trygghet i att få veta att man inte ser hen som ett evigt barn. Det känns tryggt för barnet att få stöd och handledning i att växa till vuxen och man övar tillsammans på färdigheter som vuxenlivet förutsätter. (Laakso 2019b s. 37)

De flesta av barnen som Viitikko (2019) intervjuade sade sig ha en positiv framtidsbild som bestod av yrke, bostad, familj, studier och ekonomisk situation. Barn upplever att livet förändras på ett positivt vis. Trots utmaningar i utgångspunkten så såg man möjligheten att lyckas genom egna satsningar. (Viitikko 2019 s. 65)

Friheten och möjligheten att påverka.

Ett av barnen i Jaanialos (2020 s. 54) undersökning berättar att hen först bott i en familj där hen inte hade det bra. Då barnet beskriver det nya stället nämner barnet i första hand friheten. På nya stället lyssnade på barnet och tog hänsyn till hens åsikter. Barnet upplevde strama och begränsade regler som allt annat än kärlek och trygghet. Barnet upplevde känslan av hjälplöshet och upplevde av att hen inte kunde påverka i sina egna angelägenheter. Även i Laakso (2016 s. 169) framkom institutionens strikta regler som negativa reglerare. Rutiner är en del av omsorg i vardagen men reglerna kunde ingå i varierande sammanhang och kunde upplevas som bestraffning. Barnen upplevde att den vuxna använde sig av makt.

” Jag kan påverka en hel del, men... ändå inte”

Meningen sammanfattar omhändertagna barns upplevelse av sin möjlighet att påverka. Barn berättar att de kan påverka i ärenden som berör skolgång, fritidsintressen och till en del på hur ofta barn får träffa sina anhöriga. Däremot upplever barn att de inte kan påverka i de viktiga besluten som berör placeringen eller vem de bor med. Barn upplever att de får påverka i minder beslut men inte i större ärenden. (Laakso 2019b s. 65–66)

” Med det egna beteendet kan man påverka”

Barn berättar att de redan vid ett tidigt skede lärt sig att det lönar sig att uppföra sig. De berättar att de genom att iaktta andra lärt sig mönster som är lönsamma för att undvika meningsskiljaktigheter med vuxna. Beteende och verksamhet används även i de situationer barn upplever att de inte kan påverka. Rymma och/ eller att utan lov avlägsna sig från möte eller institution är sätt att påverka på något vis i en situation som barnet inte känt sig delaktigt. (Laakso 2019b s. 71)

Känslan av otrygghet kommer fram i barns berättelser där de talar om handledarnas sätt att använda sig av makt. Barn berättar om flexibla regler i vardagen där man inte följde gemensamma riktlinjer i regler och begränsningar som inte upplevdes rättvisa, låsta kylskåp, kameraövervakning samt utifrån handledare nervärdering och mobbning av barnet inför andra i gruppen. (Laakso 2019b s. 39)

Unga säger att de rymmer från institutionen eftersom de upplever en del av de ställen de bott på utom hemmet, som osakliga och med underliga förhållningssätt och underlig växelverkan med handledarna. Unga berättar om kameror som är riktade in i den ungas rum. En annan berättar om handledare som skriker. (Laakso 2019a s. 11)

Barn misstänker att de som jobbar inom socialvården skyddar varandra och det barnet säger nervärderas och nekas. Detta skapar otrygghet som avspeglar sig som barns överväganden i vad de berättar för socialarbetaren. (Laakso 2019b s. 40)

Institutionen har ofta givit lätnad, fred och trygghet i den annars motstridiga situationen i respektive barns liv. Trots upproriska känslor mot regler och begränsningar varit motstridiga tycktes alla respektera dem under intervjutillfällets. De intervjuade barnen upplevde den fostran de fått på institutionen som en tillgång. Som exempel på aktningen av institutionen lyftes fram ansvarskänslan, friheten och möjligheten att få förverkliga sig själv, förståelsen för betydelsen av arbetet. (Viitikko 2019s. 61)

6.3 Att känna tillhörighet

Tillhörighet i gemenskapen

” Jag kan säga min åsikt men... jag kan inte bestämma”

Barn som blivit intervjuade säger att de i olika möten har möjlighet att säga sin åsikt men beslutet görs av handledaren på institutionen, föräldrarna, socialarbetaren och möjligen ännu fler vuxna. Barn säger att hen inte spontant kan träffa sina kompisar eftersom allt skall diskuteras och behandlas innan beslut. Barn upplever att det finns en skillnad mellan barns och vuxnas åsikter. Högre ålder desto större bestämmande rätt. (Laakso 2019b s. 69–70)

Laakso skriver i sin artikel att barn sagt att de känt sig otrygga och ledsna i planeringsprocessen. Barnet berättade att de vuxna egentligen inte noterat barnets känslor i situationen. Återkommande omplacering av barnet inverkar på barnets attityd till andra människor. Det framstår i barns berättelser att det är omöjligt att lita på institutionens hand-

ledare eller föräldern. Barnet säger att det blir med tiden tungt att inte kunna lita på någon. (Laakso 2019a s. 10–11)

Barn berättar att de önskar att i ankomsten till nya stället få kontakt med en likasinnad person som förstår hur skrämmande det är att komma till ett nytt ställe då man inte vet hur länge man skall stanna. Det nya barnet som kommer till institutionen borde ges lite extra uppmärksamhet och någon att prata med om känslor och upplevelser säger ett barn som gick in i rollen som handledare. Barnet önskar att handledaren presenterar det nya barnet för de övriga barnen på institutionen och stöder dem i att bli bekanta med varandra. (Laakso & Enroos 2016 s. 513)

”En sån där som förstår och att det finns tid”

Barn beskriver ofta och i olika sammanhang, betydelsen av att det på institutionen finns en vuxen som ger sig tid att lyssna på barnets tankar och bekymmer. Barn upplevde att det i regel finns åtminstone en vuxen som bryr sig om och godkänner barnet som den det är. Bristen på tid poängterades i olika tillfällen. (Laakso 2019b s. 48)

Barn berättar att de känner sig tryggast i sällskap av bekanta pålitliga människor. Då barnet känner otrygghet vågar hen gå fram till den bekanta handledaren som ger barnet sin trygghet och uppmärksamhet. (Laakso 2019b s. 41)

Barn säger att allt barnet behöver för att känna sig tryggt är värme och kärlek. Barnet känner sig betydelsefullt då den vuxna bär intresse av att veta var barnet rör sig. Då kan barnet lita på att den vuxna hålls invid. Möjligheten att få vara barn igen beskrevs i några berättelser. Denna känsloupplevelse är resultatet av en process som får plats i den tid då barnet stadgat sig på institutionen. Barnet upplever en stor lättnad att inte mer vara den som bär ansvaret över omvårdnaden. Ett av barnen säger att detta kan resultera till förtroende och känslighet (Jaanisalo 2020 s. 58)

I vardagen återkommande miner och gester stärker småningom barnets självkänsla (Valkonen & Pasanen 2012 s. 305). En liten välkomnande gest har stärkt modet att hoppa in i nya utmaningar. Barn beskriver att hen genom att upprepade gånger få den

godkännande gester stärks känslan av att vara godkänd och barnet känner sig betydelsefullt. (Jaanisalo 2020 s. 46)

Ett av barnen berättar hur hennes mamma kunde rikta sin personliga frustration mot barnen genom att till exempel lämna barnen utan mat. Som kontrast till detta beskriver barnet de för henne främmande gester som etsat fast sig i hennes inre om gester som fått henne att känna sig välkommen i nya hemmet. (Jaanisalo 2020 s. 46)

Barn upplever känslan av trygghet genom olika sinnens känslsensitivitet som en högkänslighet av ljud, ljus, mörker och nyanser i röster. Speciellt under den första tiden på institutionen då allting är nytt och känslorna är på högspänn inverkar alla sinnesreflektioner på känslan av trygghet. (Laakso 2019a s. 43)

Ett av barnen beskriver att hen byggt upp en social skyddsmur för att skydda sig från att fästa sig vid människor. Ifall man blir förflyttad eller inte känner för att vara öppen och gå in i människorelationen helhjärtat så kan man alltid bryta kontakten och det känns ingenstans. Barnet ansåg att detta mönster var en dålig sak. (Viitikko 2019 s. 55)

Barn berättar i intervjuer i olika sammanhang om hur man i vård utom hemmet förstår och märker barnets varierande sinnelag och man har färdigheter i att behandla ärenden med barnet. Det framstår i barns berättelser som en viktig trygghetsaspekt som får barnet att känna platsen som sin fristad. (Laakso 2019b s. 55)

Tillhörighet i platsen

” Man uppmuntrar och så där ” – atmosfären på institutionen.

I ett frågeformulär där omhändertagna barn fick beskriva den rådande atmosfären på institutionen beskrevs i huvudsak genom adjektiv som avslappnad, trygg, och uppmunrande. Erfarenheten av en kommenderande atmosfär blev mindre efter en tids vistelse på institutionen. Vilket kan förklaras med att barn anpassat sig i institutionens regler. (Laakso 2019b s. 35)

Det framstår i barns berättelser att den vuxnas ständiga närvaro inverkar på rehabiliteringsmöjligheterna. Alla tillfrågade barn kände att man brydde sig om dem och upplevde intensiva institutionsvården allmänt trygg. (Valkonen & Pasanen 2012 s. 305)

I en av berättelserna där den unga som blivit många gånger förflyttad mellan institutioner, tar den unga fram känslan av otrygghet i dessa upplevelser. Det är tungt att anpassa sig i nya platsens regler om och om igen. Detta har lätt till att den unga inte orkar bry sig mera eftersom ingen lyssnar och inget förändras fastän man säger sin åsikt. (Laakso 2019a s. 11)

Barns positiva förhållanden till andra barn och handledaren framstår av stor betydelse i upplevelsen av institutionen som ett hem. Barn upplevde att förtroende gav trygghet i att tala om allt. (Valkonen & Pasanen 2012 s. 305)

Gemensamma sysslor förenas i barns berättelser med emotionella tryggheten i vardagen genom gemensamma sysslor. Det är genom små vardagliga tillfällen och naturliga situationerna de personliga relationerna byggs upp (Laakso & Enroos 2016 s.512). Genom vardagens sysslor avspeglas vuxnas val i vardagen och barnet lyfts i en betydelsefull roll. Barn tar även fram betydelsen av gemensamma resor. Denna aspekt kom oftast fram i berättelser i tiden före barnet blivit omhändertaget där barnet beskriver goda semesterminnen. (Jaanisalo 2020 s. 43–44)

Hemlik miljö

Det framstår betydelsefullt i *känslan av tillhörighet i platsen*, hurudan upplevelse barnet har av institutionen. Upplevelsen av tillhörigheten i institutionen baserade sig på upplevelsen av tillhörighet i hemmet. I huvudsak var minnena från ursprungshemmet negativa. Många hade upplevt sig bli övergivna fysiskt då föräldern inte tagit hand om barnet eller psykiskt då föräldern varit påverkad av alkohol, droger eller varit frånvarande på grund av droger. Som positiva minnen lyfts fram mors sysslor som skapade värme och hemtrevlighet. (Viitikko 2019 s. 56)

Ett barn beskriver tillhörighetskänslan genom rätten att komma självständigt in utan att ringa på dörrklockan, som man gör när man kommer hem. Att gå in i köket och ta för sig kaffe från kokaren vilket en gäst inte kunde göra. (Jaanisalo 2020 s. 60–61)

Ett barn berättar att hen under sin flykt från institutionen varit bosatt hos flick- eller pojkvännens familj utan att föräldrarna kände till att den unga var på flykt. Under vistelsen hände en betydelsefull förändring som motiverade till frigörelse av droger. (Laakso 2019a s. 12)

Det framkommer i Laakso & Enroos (2016) artikel att barn som vuxit upp i en stad kan känna otrygghet i att komma till en institution som ligger i landsbygden (Laakso & Enroos 2016 s. 510). Att bli förflyttad till en ort långt bort ifrån den bekanta omgivningen väcker känslor och åsikter som avspeglas i barns beteende. En ungdom berättar om sin upplevelse i diskussionen med socialarbetaren, som ägde rum efter att den unga hade blivit fast för användning av droger och aggressivt beteende. Socialarbetaren hade konstaterat att den unga på grund av sitt beteende förflyttas till en institution långt bort. Den unga reagerade genom att rymma. (Laakso 2019a s. 10)

En ljus och prydlig omgivning ge känslan av sjukhus eller anstalt beskriver ett barn. Platsen känns otrygg på grund av att den inte har drag som påminner om den bild barnet har av ett hem. Känslan av den egna och trygga vrån har barn upplevt genom en personlig inredning i det egna rummet de skapat tillsammans med handledaren. (Laakso & Enroos 2016 s. 510)

Personliga och viktiga föremål beskrivs i så väl i Laaksos (2019a) som i Jaanisalos (2020) undersökning. Föremål som stått för den viktigaste tryggheten innan omhändertagandet. I en av berättelserna har leksaken fått humana drag. Leksaken har fått ta rollen som lyssnande vän. Ett annat barn berättar att fler föremål blivit viktiga efter som de symboliserar viktiga händelser i hens liv. Man kan på basen av barns berättelser se att föremålets betydelse blir större i situationer då trygghetsaspekterna i livet blivit färre. I situation då man inget annat har att ty sig till. Viktiga föremål nämns inte i berättelser i tiden efter omhändertaget. Barnet som talade till sin leksak uppmuntrar andra att tala om sin situation eftersom leksaken inte kan ersätta den tröst och trygghet en annan person

kan ge. Ett annat barn berättar att hen inte vill avstå från sin kanin fastän hen inte behöver mer för att ge trygghet. Kaninen påminner barnet om det goda som varit och bidrar till en känsla av kontinuitet. (Jaanisalo 2020 s. 51)

Tid och rum som givits för att behandla barns känslor beskrivs av barnen som tillfällen där barnet lärt sig på nytt att känna för livet, lära känna sig själv och bemöta och bemästra det som hänt. Fastän **terapistunder** tidvis känt tunga och man har tidvis haft lusten att avbryta så har det med facit i hand givit gott resultat. (Jaanisalo 2020 s. 55–56)

Barn beskriver känslan av trygghet som trevligt, bra, som ett glatt och piggt tillstånd som känns i hjärtat. Barn berättar att tryggheten känns i kroppen som en avslappnad känsla. Tryggheten syns i barnets beteende. Barnet är glatt, känner förtroende i situationen, och tyr sig positivt till nya saker. (Laakso 2019b s. 40).

7 ANALYS AV RESULTAT

Jag belyser i detta kapitel hur socialhandedaren kan genom sitt arbetssätt stärka känslan av trygghet på basen av barns berättelser.

7.1 Sociala nätverket

Majoriteten av barns berättelser tar fram betydelsen av människonätverket som består av människor som funnits i deras liv allt sedan de var riktigt små. Familjemedlemmar och släktingar känner till barnets hela liv och livets olika svängar. Ingen annan kan känna barnet så bra som dessa. Lika så är dessa människor viktiga den dag barnet flyttar tillbaka hem eller börjar sitt självständiga liv. På basen av detta kan dras slutsatsen av att detta människonätverk står för kontinuiteten i livet och ett hopp om en trygg framtid där bekanta människor återstår. Socialhandedaren i vård utom hemmet kan genom det pedagogiska mötet med människor förebygga problem, och sämre ställning, lindra och reparera genom pedagogiskt stöd och samhällelig påverkan. Socialhandedarens uppgift är att stöda såväl barnet som människorna i nätverket. (Nivala & Ryyänen 2019 s. 56–57)

Det framstår i barns berättelser att hemlov känns som avbrott i vardagen fastän det funnits bråk och gräl i hemmet. Genom socialpedagogiska institutionsfostran bemöter handledaren barnets som en unik individ, ser möjligheterna och stöder barnets utveckling och behandlar tillsammans med barnet upplevda händelser. (Nivala & Ryyänen 2019 s. 56–57)

Socialhandledaren kan stöda barnet i att nå den inre känslan av trygghet i jaget och nära människorelationer genom det dialektiska bemötandet (Nivala & Ryyänen 2019 s.191–193). Den känsla av otrygghet barnet går och bär på har skapats i hemmet där man inte lyckats skapa förutsättningar för den yttre tryggheten. Socialhandledaren på institutionen kan genom institutionella fostran skapa dessa förutsättningar genom kontinuitet och tålamod (Niemelä 2000 s.61–75)

Kamratstödet bidrar med begriplighet och en känsla av att jag inte är ensam med mina tankar och känslor. Känslan av trygghet bland andra människor som bär på liknande upplevelser. Socialhandledaren kan i sin stödande verksamhet presentera barnet för kamratstödsgrupper. Detta kan ses som ett socialpedagogiskt sätt där man genom kamratstödet lindrar smärta och genom begripligheten lindra och reparera den inre känslan. Lika så kan det ses som att stöda individen i dess sociala tillväxt. (Ryyänen & Nivala 2019 s. 56–57)

7.2 Utveckla styrkor och lära sig livsfärdigheter

Skola och hobby

Känslan av trygghet skapas genom en förutsägbar tillvaro som föräldrarna inte lyckats skapa i hemmet. Saknaden av villkorslös kärlek och kontinuitet i nära relationer bidrar till en känsla av otrygghet som syns utåt som en oförmåga att koncentrera sig på annat. Otryggheten tar så stor del av barnets uppmärksamhet. Barn säger att omhändertagande gav en stabil och trygg livsomgivning som givit möjligheten att fokusera på skolgången och studierna samt resurser att utvecklas i livet och möjligheten att visa att jag är olik mina föräldrar. (Christensen et al. 2009) Ett annat barn skriver att hen känner lycka av att vara bra i skolan och har vänner.

Betydelsefulla hobbyn framkommer centralt fram i några berättelser som det avgörande i den goda förändringen. Sociala faktorer som ekonomi, hälsa och boende bidrar till att skapa trygghet (Christensen et al. 2009 s. 16) Då familjen är drabbad av svag ekonomi eller rentav fattigdom finns inte ekonomiska förutsättningar för hobbyn. På institutionen får barnet skapas möjligheten att via hobby utveckla sin individuella potential genom målinriktad verksamhet. I barns berättelser är hobby något som sker regelbundet, som representerar något eget och personligt, ännu en arena var man kan bli sedd och uppskattad. (Nivala & Ryyänen 2019 s. 292)

Att få undervisning och bli vägledning.

Genom socialpedagogiska institutionsfostran får barn uppleva att den vuxna satsar på barnet genom att först ta reda på vad barnet kan för att kunna bygga på kunskapen. Den skapar förutsättningar för undervisningen som enligt barn är betydelsen av kunskap som ger trygghet i framtiden. Institutionsfostran stöder barnet att bli självständig och hen kan börja vuxenlivet då hen fått lära sig färdigheter i hur man klarar sig i livet. Upplevelsen av en trygg atmosfär skapas genom handledarens attityd mot barnet. I institutionsfostran utgår socialhandledare från att alla barn är unika. Detta innebär att barn med funktionsvariation skall få uppleva trygghet i att veta att man inte ser hen som ett evigt barn. Alla barn har rätten att få känna trygghet genom stöd och handledning i att växa till vuxen och man övar tillsammans på färdigheter som vuxenlivet förutsätter. (Nivala & Ryyänen 2019 s. 292)

Barnen positivt framtidsbild som bestod av yrke, bostad, familj, studier och ekonomisk situation bidrar till en känsla av trygghet (Christensen et al. 2019 s. 16). Barn upplever att livet förändras på ett positivt vis. Trots utmaningar i utgångspunkten så finns möjligheten att lyckas genom egna satsningar (Nivala & Ryyänen 2019 s. 56–57)

Friheten och möjligheten att påverka.

Gränser skapar trygghet och är nödvändiga för att barnet skall känna konsekvenser för sitt beteende. På basen av barns berättelser kan dras slutsatsen att för strama gränser har

en motsatt verkan. Barnet upplevde känslan av hjälplöshet och upplevde av att hen inte kunde påverka i sina egna angelägenheter. Barnet beskriver friheten på nya stället där man lyssnade på barnet och tog hänsyn till hens åsikter. Barnet upplevde strama och begränsade regler som allt annat än kärlek och trygghet. Rutiner är en del av omsorg i vardagen men regler kan bestå då de är uppbyggda för att möjliggöra för barnet att träna sig i att ta ansvar. (Christensen et al. 2009 s. 16)

Unga berättar om kameror som är riktade in i den ungas rum och handledare som skriker. Unga säger att de rymmer från institutionen eftersom de upplevt osakliga och med underliga förhållningssätt och underlig växelverkan med handledarna. På basen av detta kan dras slutsatsen att unga rymmer eftersom de känner sig otrygga i sin situation. Handledaren ska i sitt bemötande visa respekt genom en värdighet, saklighet, opartiskhet och tydlighet. (Blennberger 2005 s. 376–382)

Barn misstänker att de som jobbar inom socialvården skyddar varandra och det barnet säger nervärderas och nekas. Detta skapar otrygghet som avspeglar sig som barns överväganden i vad de berättar för socialarbetaren. Eftersom handledaren och barnet inte står i ömsesidig relation är det speciellt viktigt att ha en hållning till den andra som till en likvärdig person. (Blennberger 2005 s. 376–382)

Institutionsfostran då den lyckas ger lättnad, fred och trygghet i den annars motstridiga situationen i respektive barns liv. Trots upproriska känslor mot regler och begränsningar respektera de. Då får barnen uppleva fostran som en tillgång. Genom institutionsfostran stärks ansvarskänslan, friheten och möjligheten att få förverkliga sig själv, förståelsen för betydelsen av arbetet. (Nivala & Ryyänen 2019 s. 292)

7.3 Känslan av tillhörighet

Tillhörighet i gemenskapen

Barn har känt sig otrygga och ledsna i planeringsprocessen. Barn önskar få som ny lite extra uppmärksamhet, kontakten med en likasinnad person som förstår och lyssnar då man vill prata om känslor och upplevelser. Barnet önskar att handledaren presenterar

det nya barnet för de övriga barnen på institutionen och stöder dem i att bli bekanta med varandra. På basen av detta kan dras slutsatsen att man hade kunnat skapa känslan av trygghet genom ett bemötande där man tar till beaktande nykomlingens känslor och integrerar hen i gruppen. (Blennberger 2005 s. 376–382)

Barn berättar att de känner sig tryggast i sällskap av bekanta pålitliga människor. Då barnet känner otrygghet vågar hen gå fram till den bekanta handledaren som ger barnet sin trygghet och uppmärksamhet. I vardagen återkommande miner och gester stärker småningom barnets självkänsla. En liten välkomnande gest har stärkt modet att hoppa in i nya utmaningar. Den godkännande gesten stärks känslan av att vara godkänd och barnet känner sig betydelsefullt. (Nivala & Ryyänen 2019 s. 191–193)

Barn säger att allt barnet behöver för att känna sig tryggt är värme och kärlek. Barnet känner sig betydelsefullt då den vuxna bär intresse av att veta var barnet rör sig. Då kan barnet lita på att den vuxna hålls invid. (Christensen et al. s. 2009 s. 16)

Möjligheten att få vara barn upplevelsen av stor lättnad att inte mer vara den som bär ansvaret över omvårdnaden. Ett av barnen säger att detta kan resultera till förtroende och känslighet. Upplevelsen av mamma som rikta sin personliga frustration mot barnen genom att till exempel lämna barnen utan mat beskriver ett beteende som bidrar till ett anknytningsmönster som är i kontakt med barnets känsloreglering, sociala interaktion, minnet, utveckling av språket och självkänslan. (Tuovila 2008 s. 33)

Socialhandledaren som noterar barnets varierande sinnelag har färdigheter i att behandla ärenden med barnet är en viktig trygghetsaspekt som får barnet att känna platsen som sin fristad. (Nivala & Ryyänen 2019 s. 191–193)

Tidiga anknytningsmönstret kan även ge en förklaring till att barn upplever känslan av trygghet genom olika sinnens känslsensitivitet som en högkänslighet av ljud, ljus, mörker och nyanser i röster. Speciellt under den första tiden på institutionen då allting är nytt och känslorna är på högspänn inverkar alla sinnesreflektioner på känslan av trygghet. (Tuovila 2008 s. 33)

Tillhörighet i platsen

Trygghetskänslan som byggs upp i vardagen byggs upp av vardagsrutinerna, upprepningar, tydliga regler, rättvisa och utförlig förberedelse av minsta lilla förändring. På intensivvårdens institution strävar man till en atmosfär där barnet kommer igång med att reglera den inre världen i förhållande till omgivningen. Den vuxnas ständiga närvaro upplevdes inverkar på rehabiliteringsmöjligheterna. Barn kände att man brydde sig om dem och upplevde intensiva institutionsvården allmänt trygg. (Nivala & Ryynänen 2019 s. 292)

Handledaren kan i dialogiska bemötandet arbeta för en atmosfär som stärker det positiva förhållandet barnet har till andra barn och handledaren, som bidrar till upplevelsen av institutionen som ett hem. En atmosfär av trygghet där man kan tala om allt. Känslan byggs upp genom gemensamma sysslor i vardagen. Små vardagliga tillfällen och naturliga situationerna där personliga relationerna byggs upp. (Nivala & Ryynänen 2019 s. 191–193)

Bekanta och trygga element i omgivningen

Det framstår i barns berättelser att trots otrevliga minnen hemifrån så har man upplevt den omgivning man vuxit upp i som hemtrevlig och därmed trygg. Mors sysslor som skapade värme och hemtrevlighet tillhörighetskänslan. Rätten att komma självständigt in utan att ringa på dörrklockan eller att gå in o ta för sig i köket, som man gör när man kommer hem. Barn som vuxit upp i en stad kan känna otrygghet i att komma till en institution som ligger i landsbygden väcker känslor och åsikter som avspeglas i barns beteende. En ungdom berättar om sin upplevelse i diskussionen med socialarbetaren konstaterat att den unga på grund av sitt beteende förflyttas till en institution långt bort. Den unga reagerade genom att rymma. Ett barn berättar att hen under sin flykt från institutionen varit bosatt hos flick- eller pojkvännens familj utan att föräldrarna kände till att den unga var på flykt. Under vistelsen hände en betydelsefull förändring som motiverade till frigörelse av droger. Känslan av den egna och trygga vrån har barn upplevt genom en personlig inredning i det egna rummet de skapat tillsammans med handledaren. På basen av allt detta kan dras slutsatsen av den hemlika miljöns betydelse i trygghetskänslan.

Personliga och viktiga föremål som stått för den viktigaste tryggheten innan omhändertagandet framstår som viktiga i vid placeringen eftersom de givit tröst i tunga stunder. I framtiden får samma föremål en betydelse av vad som en symbol för vad som varit.

Människan upplever trygghet inför sådant som är bekant eftersom det känns bekant att handskas med. Dessa yttre faktorer har tillfredsställt vissa behov. Människan mår bra av att få tillfredsställa sina mentala och materiella behov. Man kan kanske tänka sig att de fått stå för en viss objektiv trygghet som avspeglat sig i den inre känslan av trygghet. (Niemelä 2000 s.21–22)

Socialhandledaren kan genom sitt dialogiska bemötande tillsammans med barnet skapa en möjligast hemtrevlig och bekant miljö i barnets rum för att göra det möjligast tryggt för barnet. (Nivala & Ryyänen 2019 s. 191–193)

8 DISKUSSION

Syftet med min scopingstudie var att genom en litteraturstudie samla in material på tidigare gjorda intervjuer som berör känslan av trygghet i barnets vardag i vård utom hemmet. Genom denna insikt vidare stärka socialhandledarens förståelse för bemötandets betydelse i växelverkan med barnet. Resultatet visar på socialhandledarens betydelsefulla roll i att stärka känslan av trygghet, tron på sig själv, stärkande av aktörskapet, känslan av tillit och kontinuitet i den självständiga livs-stigen.

På basen av barns berättelser ser det generellt sett ut som att vård utom hemmet och handledarna lyckats skapa en hemlik miljö där barnet upplever känslan av trygghet. Socialhandledaren kan genom socialpedagogiskt förhållningssätt svara på det behov barnet har av den vuxna i sin vardag i vård utom hemmet. Speciellt i det dialektiska bemötandet får barnet känna sig betydelsefullt och tryggt. Känslan av trygghet uppstår i små vardagliga situationer där handledaren är närvarande för barnet och reflekterar på barnets sinnesstämning i stunden.

Upprepade placeringsprocesser där barn blir flyttade mellan institutionerna är en stor utmaning och uppenbart något man bör jobba på. Barn känner sig otrygga då de blir förflyttade utan begripliga förklaringar eller tid för barnet att förbereda sig. Barn som förflyttas ofta känner sig otrygga i sin situation där de blir flyttade mellan olika miljöer med nya regler och människor. Oron i tillvaron bryter skolgång och hobby och barnets motivation och tron på en framtid är obefintlig. Förhastade beslut där man inte lyssnat till barnet och informationen till institutionen haltar har lett till att barn känner sig skyldiga till sin situation. Det är uppenbart viktigt att ta i beaktande alla olika aspekter före en placering förverkligas. Återkommande omplacering av barnet inverkar också på barnets attityd till andra människor. Återkommande förflyttningar skapar en rastlös situation där barnet inte har möjlighet att knyta an till handledaren och detta leder till att barn får svårt att över lag ty sig till människor. Det blir tungt att inte kunna lita på någon.

8.1 Metoddiskussion

Beställaren ville ha en litteraturstudie och scopingstudie som gav mig en viss frihet i materialvalet. Det visade sig i djup genomgång av materialet att samma intervjuer upprepades i några av valda undersökningarna i min analys. På basen av denna insyn fick jag bilden av att man gjort färre intervjuer än jag trodde från början. Lika så var det utmanade att hålla koll på vilka intervjuer som var gjorda på barn i familjevård och vilka var barn som varit placerade på institution. Genom inkludering av undersökningar gjorda annans som varit placerade på institution. Genom inkludering av undersökningar gjorda annanstans än i Finland hade bilden av barns upplevelser av trygghetskänslan blivit bredare. Därmed hade en jämförelse mellan institutioner länder emellan som bundit sig till FN:s barnkonvention varit intressant. Genom att lyssna på barn i olika länder och sedan på deras föräldrar och professionella får vi en stark bild av hur vi kan stöda barnet i sin väg i livet.

8.2 Fortsatt forskning

Jag har i mitt arbete på barnskyddsinstitution rätt ofta fått höra att barn inte upplever institutionen som ett hem. Det vore intressant att höra barn berätta vilka aspekter som ger den äkta känslan av hem. Kunde vi på basen av sådan undersökning få en bättre in-

syn i hur vi kunde jobba på en institutionsmiljö som blir mera lik ett hem? Vidare skulle det vara intressant att se hur finländska institutionerna och förhållningssätten på institutionerna skiljer sig från varandra och barns upplevelser av dem. Det ser ut att finnas en skillnad på hur barn upplever regler och begränsningar. Vad beror detta på?

KÄLLOR

Arksey, H., O'Malley, L., 2005, *Scoping studies: towards a methodological framework*, International Journal of Social Research Methodology;8(9):19-32.

Barnskydd 2019, Institutionen för hälsa och välfärd, Tillgänglig: <https://thl.fi/sv/web/thlfi-sv/statistik/statistik-efter-amne/social-service-for-barn-unga-och-familjer/barnskydd>, Hämtad 24.10.2020

Barnskyddslagen, 13.4.2007/417, Riksdagen, Tillgänglig: <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2007/20070417>, Hämtad 02.09.2020

Blennberger, E., 2005, *Etik I socialpolitik och socialt arbete*, Studentlitteratur, Lund

Christensen, R., Hildingson Boqvist, A., K., 2009, *Att leva i en utsatt situation- med barnet i fokus*, Studentlitteratur, Lund

Eronen, T., 2012, *Lastenkoti osana elämäntarinaa*, Akademisk avhandling, Tammerfors universitet, Tillgänglig: <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/66881/978-951-44-8754-5.pdf?sequence=1&isAllowed=y>, Hämtad: 2.10.2020

Eronen, T., 2013, *Viisi vuotta huostaanotosta - Seurantatutkimus huostaanotettujen lasten institutionaalisista poluista*, Institutionen för hälsa och välfärd, rapport/4

Forskningsetiska delegationen, 2012, TENK, Tillgänglig: [God vetenskaplig praxis \(GVP\) | Forskningsetiska delegationen \(tenk.fi\)](#), Hämtad: 20.11.2020

God vetenskaplig praxis i studier vid Arcada, 2019, Arcada, Helsingfors, Tillgänglig: https://start.arcada.fi/system/files/media/file/2019-06/god_vetenskaplig_praxis_i_studier_vid_arcada.pdf Hämtad: 05.09.2020

Helavirta, S., Laakso, R., Pösö, T., 2014, *Huostaanoton kuva suomalaisen tutkimuksen valossa*, Janus, vol. 22(3) s.288–298)

- Henricson, M., 2018, *Vetenskaplig teori och metod*, Studentlitteratur, Lund
- Ikonen, R., Hietamäki, J., Laakso, R., Heino, T., Seppänen, J., Halme, N., 2017, *Sijoitettujen lasten ja nuorten hyvinvointi*, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos - THL
- Jaanisalo, E., 2020, *Emotionaalinen turvallisuus sijoitettujen nuorten elämäntarinoissa*,
Tillgänglig:
<https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/121528/JaanisaloElina.pdf?sequence=2&isAllowed=y>, Hämtad: 28.07.2020
- Jacobsen, D., I., 2010, *Förståelse, beskrivning och förklaring*, Studentlitteratur, Lund
- Laakso, R., 2019a, *Lastensuojelun toistuvat sijoitukset ja monipaikkainen asuminen - Sijoitettujen nuorten näkökulma*, Yhteiskuntapolitiikka 84:1, s. 4–15, Tillgänglig:
www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/137615/YP1901_Laakso.pdf?sequence=2&isAllowed=y, Hämtad: 29.07.2020
- Laakso, R., 2019b, ” *Ne näki musta*”, *Huostassa olevien lasten hyvinvointi ja sijaishuoltoon liittyvät kokemukset*, Terveiden ja hyvinvoinninlaitos, Tillgänglig:
https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/137484/URN_ISBN_978-952-343-267-3.pdf?sequence=1&isAllowed=y, Hämtad: 28.07.2020
- Laakso, R., Enroos, R., 2016, *Vierailta ovilla- Lapsen sijaishuoltopaikan tulo huostaanotettujen lasten ja sijaishuoltopaikkojen toimijoiden näkökulmasta*, Yhteiskuntapolitiikka, 81: 5, s.506-515, Tillgänglig: [YP1605_Laakso&Enroos.pdf \(julkari.fi\)](http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/161862/STM_2019_8_J_Lastensuojelun_laatusuositus.pdf), Hämtad: 27.11.2020
- Lastensuojelun käsikirja, 2020, Institutionen för hälsa och välfärd, Tillgänglig:
<https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja>, Hämtad: 24.10.2020
- Lastensuojelun laatusuositus, 2019, Sosiaali- ja terveysministeriö, Helsinki, Tillgänglig:
http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161862/STM_2019_8_J_Lastensuojelun_laatusuositus.pdf, Hämtad: 28.07.2020
- Levac, D., Colcohoun, H., O’Brian, K., 2010, *Scoping studies: advancing the methodology*, Implementation Science;5:69
- Lundman, B., Hällgren Graneheim, U., 2012. *Kvalitativ innehållsanalys. I: Granskär, M., Höglund-Nielsen, B., Tillämpad kvalitativ forskning inom hälso- och sjukvård*, s. 159–167, Studentlitteratur AB, Lund
- Niemelä, P., Lahikainen, A., R., 2000, *Inhimillinen turvallisuus*, Osuuskunta Vastapaino, Tampere

- Nivala, E., Ryynänen, S., 2019, *Sosiaalipedagogiikka – Kohti inhimillisempää yhteiskuntaa*, Gaudeamus, Tallin
- Pulkkinen, L., 2018, *Kohti yhteistä lapsikäsitystä*, Institutionen för hälsa och välfärd, Tillgänglig: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/136124/URN_ISBN_978-952-343-086-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y, Hämtad:29.10.2020
- Sinkkonen, J., Tervonen-Arnkil, K., 2015, *Lapsi uusissa oloissa- Tietoa sijaishuollosta ja adoptiosta*, Duodecim, Helsinki
- Tuovila, S., 2008, *Tunnesanojen semanttinen merkitys ja sen kuvaaminen*. I: Kaasila, R., Rajala, R., Nurmi, K., E., *Narratiivikirja: Menetelmiä ja esimerkkejä*. Rovaniemi, Lapin yliopistokustannus, s.152–171.
- Töölö barnhem, Barnavårdsföreningen, Tillgänglig: <https://bvif.fi/sv/omoss/barnhem/>, Hämtad: 1.10.2020
- Törrönen, M., Vauhkonen, T., 2012, *Itsenäistyminen elämänvaiheena: osallistava vertaistutkimus sijaishuollosta itsenäistyvien nuorten hyvinvoinnista*, SOS- lapsikylä ry., Helsinki
- Valkonen, M., Pasanen, T., 2012, *Nuorten kokemuksia Helsingin Diakonissalaitoksen intensiivihoidosta*, *Yhteiskuntapolitiikka*, 77:3, s. 302–309, Tillgänglig: www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/102865/valkonen.pdf?sequence=1&isAllowed=y, Hämtad: 29.07.2020
- Viitikko, S., 2019, *Kuulumisen kokemus ja suhde yhteiskuntaan sijaishuollossa kasvaneiden nuorten aikuisten elämässä*, Tillgänglig: https://epublications.uef.fi/pub/urn_nbn_fi_uef-20191284/urn_nbn_fi_uef-20191284.pdf, Hämtad: 28.07.2020
- Yrkesetiska nämnden, 2018, *Vardagen, värderingarna och etiken*, Talentia, Helsingfors, Tillgänglig: <https://talentia.e-julkaisu.com/2018/etiska-riktlinjer/docs/talentia-etik-2018.pdf>, Hämtad:2.10.202

